

Primary School Teachers' Professional Values from the Perspective of Teaching Experts

Nermin Karabacak¹, Mehmet Küçük¹, İsa Korkmaz²

¹*Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Education, Turkey*

²*Necmettin Erbakan University, Faculty of Ahmet Kelesoglu, Turkey*

Received: 20 Nov 2015; Accepted: 31 Nov 2015

Abstract

The aim of this study is to explain primary school teachers' professional values from the perspective of experts through metaphor. The study group consisted of, school administrators, primary school teachers, education inspectors, parents and the professors and associated professors working at the state universities and also experts in the field of elementary school teaching and total of 53 experts. For the study, in order to explain primary school teachers' professional values all the participants were interviewed personally and they were asked to complete a sentence "primary teacher ... should look like, because ....." by only focusing one metaphor. Data were analyzed via computer-aided qualitative data preparation (NVivo 11) program. As a result of this study, participants' metaphors about primary teachers were grouped under eight theme and they presented by supported with their image. The results of this research focused on two points; in particular; "teaching profession professional values", in special "primary school teaching professional values".

Key Words: Primary school teacher, professional values, metaphor

¹ Corresponding author: Phone: +90 464 532 84 54

E-Mail : nermin.karabacak@erdogan.edu.tr (Nermin Karabacak)

journal homepage: <http://tujted.com/index.php>

Uzmanların Bakış Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Nermin Karabacak², Mehmet Küçük, İsa Korkmaz

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Türkiye

Alındı: 20 Aralık 2015; Kabul edildi: 31 Aralık 2015

Özet

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini uzmanların bakış açısından ve metafor yoluyla ortaya koymaktır. Çalışma grubunu, okul yöneticileri, sınıf öğretmenleri, maarif müfettişleri, ilkokulda öğrencisi bulunan veliler ile Devlet üniversitelerinde görev yapan sınıf öğretmenliği alanında uzman Doçent ve Profesör ünvanlı öğretim üyeleri olmak üzere toplam 53 uzman oluşturmuştur. Çalışmada sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini ortaya çıkarabilmek için çalışma grubundaki katılımcıların her biriyle bizzat görüşülerek “sınıf öğretmeni ... gibi olmalıdır, çünkü ...” cümlesini yalnızca bir metafora odaklanarak tamamlamaları istenmiştir. Verilerin dökümünde, bilgisayar destekli nitel veri hazırlama (NVivo 11) programından yararlanılmıştır. Bu çalışma sonucunda, katılımcıların sınıf öğretmeni hakkında ürettikleri metaforlar sekiz tema altında gruplanmış ve metafor imgeleriyle desteklenerek sunulmuştur. Bu araştırmanın sonuçları özellikle; genelde “öğretmenlik mesleğinin mesleki değerleri”, özelde ise “sınıf öğretmenin mesleki değerleri” olmak üzere iki noktaya odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, mesleki değer, metafor

Giriş

Lakoff ve Johnson (1980) tarafından metafor kavramı; kelimelerin değil kavramların özelliği ve belli kavramları daha iyi anlama ifadesiyle literatüre kazandırılmıştır. Günlük yaşamda metaforların insanların kendisini ve diğerlerini nasıl anladığı bağlamında sıkça kullanıldığı (Zanotto vd., 2008) yer almasına karşın Saban (2008) tarafından “günlük hayatta kullandığımız dili sadece süslemeye yönelik söz sanatından ibaret değildir” şeklinde ifadesini bulmuştur. Ve aynı

² Sorumlu yazar: Tel.: +90 464 532 84 54

E-Posta : nermin.karabacak@erdogan.edu.tr (Nermin Karabacak)

zamanda “bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kurumsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç” olarak tanımlanmıştır (Saban vd., 2006; 460).

Metaforlar alandaki uzmanlar tarafından da farklı şekillerde tanımlanma yoluna gidilmiştir. Örneğin, Johnson (1987), soyut ilkeleri açıklarken somut örnekler kullanarak; bilinen, görülen ve fiziksel gerçeklik, bilinmeyen, görülmeyen ve ruhsal gerçekliğin tanımlanması; Sticht (1993) eğitimsel fenomendeki algılarımızı zenginleştirmek için başvurulan teorik düşünmenin yaratıcı sonuçları; Morgan (1998) dünyanın kavranmasına sinen bir düşünce ve görme biçimi olarak metafor algıları yansıtılmıştır.

Metaforların, bireylerin soyut veya karmaşık olguları, daha somut veya tecrübe edilen olgularla karşılaştırmalarını ve bu sayede de bilinmeyen olgulara ilişkin anlayış geliştirmelerini sağladığı kabul edilmektedir (Saban vd., 2006; Semerci, 2007). Bu bağlamda Arnett (1999) tarafından benzer bir alandan yeni ve çoğunlukla bilinmeyen bir alana bilgi transferini sağlayan bir algı aracı olarak yansıtılmıştır. Shuell tarafından (1990, s.102) “eğer bir resim 1000 kelimeye bedelse, bir metafor da bin (1000) resme bedeldir” ifadesiyle metaforun önemine vurgu yapılarak metaforların somutlaştırma işlevine dikkat çekilmiştir. Bundan dolayı soyut düşünce ve kavramların somutlaştırılarak ifade edilmesini ve karşı tarafın bu yapıyı algılamasını sağlamada metaforlar aracı (kanal) durumundadır. Pratte (1981) tarafından insanların bir düşünceyi anlatabilmesi için yaygın bir kullanıma sahip yapı olarak metaforlar ifadesini bulurken, Kövecses (2002) tarafından bir kavramı daha iyi anlayabilmek ya da anlatabilmek amacıyla saha somut ve elle tutulur bir nesneyi kullanmada bireylerin gerçek dünya ile etkileşiminden biriken doğal ve mantıksal örgüler, daha soyut yapıların açıklanmasında yaşamsal önem taşırlar ifadesiyle desteklenmiştir. Farklı uzmanlar tarafından yapılan metafor tanımlarına karşın metaforun Türkçe’de sözlük anlamı çok sade ve anlaşılır bir şekilde “mecaz” olarak ifadesini bulurken “Bir kelimeyi ya da kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma” (Türk Dil Kurumu [TDK], 2011) tanımlanmıştır.

Yukarıda yapılan tanımlara bağlı olarak metaforların taşıdığı anlamın ötesinde bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda metaforun özü bir anlam yapısını başka bir anlam yapısıyla anlama, tecrübe ve ifade etme işlemidir (Kövecses, 2002; Lakoff ve Johnson, 2005). Bundan dolayı metafor, Saban (2004) tarafından X olgusunun Y olgusu gibi olduğunun açık veya örtük bir biçimde belirtilmesiyle oluşur. Bu bağlamda iki şey arasında karşılaştırma yapmak, iki şey arasındaki benzerliklere dikkat çekmek veya bir şeyi başka bir şeyin yerine koyarak açıklama için imkân sağlama ifadesiyle yansıtılma yoluna gidilmiştir. Bu açıklamaya Steen (2007) tarafından anlam bakımında iki anlamsal yapıyı bir arada kullanmada, bu iki yapıdan biri doğrudan diğeri dolaysız bir yapıda yer alarak metaforu oluşturmaktadır ifadesiyle eşdeğer şekilde desteklenmiştir. Bundan dolayı metafor ilişkisinde, metaforun hem kaynağı hem de konusu, incelenen olguyu farklı bir bakış açısıyla anlamada ve açıklamada zihinsel bir “filtre” veya “süzgeç” işlevi gördüğü ileri sürülmektedir (Saban, 2008, s. 460). Metaforların soyut kavramları somutlaştırması ve bir anlam yapısını başka bir anlam yapısıyla ifade etme işleminin yanında doğru bilgileri ortaya çıkarma gücüne de sahip oldukları söylenebilir. Metafor kullanma sürecinde bireyler, yaşamları ve deneyimleri ile örüntü oluşturarak farkında olarak ya da farkında olmayarak doğruları ve gerçekleri ifade etmeye eğilim gösterirler (Lakoff ve Johnson, 2003).

Yukarıda yapılan genel açıklamalar bağlamında literatürde özellikle son yıllarda, çeşitli konu ya da kavramlarla ilgili bireylerin anlayışlarının ölçülmesinde metaforların işe koşulduğu çok sayıda çalışma yer almaktadır (Fen ve teknoloji öğretimi, matematik öğretimi, müzik öğretimi, Türkçe öğretimi, yabancı dilde metafor kullanımı, bilgisayar destekli eğitim, sosyal bilgiler öğretimi, hayat bilgisi öğretimi, coğrafya, tarih, rehberlik ve psikolojik danışma, teoloji, öğretmen eğitimi...). Bu bağlamda öğrenme-öğretme uygulamaları ile ilgili düşünceleri ve eğitimin paydaşlarının rol ve sorumluluklarının yansıtılmasında deneyim ve anlamının bir yolu olarak (Woon ve Ho, 2005) eğitim alanındaki araştırmalarda metaforların sıkça kullanıldığı söylenebilir. Metafor, eğitimde algıları zenginleştirmek için başvurulan yaratıcı bir yoldur (Inbar, 1996). Bu bağlamda dünyada ve Türkiye’de eğitim alanında çok sayıda metafor çalışması bulunmaktadır. konuyla ilgili literatür, Türkiye’de bireylerin (öğretmen, öğretmen adayı, öğrenci, okul yöneticisi, veli) öğretmenlerle ilgili metafor yansımalarının incelendiği (Altun ve Camadan 2013; Camadan ve

Kahveci, 2013; Cerit, 2008; Çelikten, 2006; Ekiz ve Koçyiğit 2012; Koç, 2014; Koçbeker ve Saban, 2006; Küçüktepe ve Gürültü, 2014; Ocak ve Gündüz, 2006; Oğuz, 2009; Pektaş ve Kıldan 2009; Saban, 2004; Saban, 2008; Yılmaz vd., 2013) çalışmaları ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerle ilgili metafor yansımalarının incelendiği çalışmalarda; Saban vd. (2006) toplamda 1222 öğretmen adayıyla yürüttükleri çalışmada; sınıf öğretmeni adayları tarafından genel olarak öğretmenlerin, “bireysel gelişimi destekleyici” ve “karakter gelişimcisi” rollerine vurgu yapılmıştır. Cerit (2008), ilköğretim öğrencisi, öğretmen ve okul yöneticileriyle yaptığı çalışmada; öğretmenin bilgi kaynağı ve dağıtıcısı, anne-baba, arkadaş, rehber ve çevresini aydınlatan kişi olarak tasvir edildiğini ortaya koymuştur. Oğuz (2009) öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada; öğretmen adaylarının, ortaöğretim öğretmenlerini orta derecede temsil ettiklerini düşündükleri ilk beş metafor “lider, rehber, araştırmacı, pusula ve teknik direktör” olarak ortaya koymuştur. Pektaş ve Kıldan (2009) farklı branşlardaki öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada; öğretmen kavramını temsil eden metaforları “ağaç, bahçıvan, çiftçi, güneş, mühendis, kitap ve mum” olmak üzere önem düzeyine göre sıralamışlardır. Ekiz ve Koçyiğit (2012), sınıf öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada, öğretmenler tarafından öğretmen kavramına yüklenen anlamlar; “enerji ve bilgi kaynağı, yetiştirici ve geliştirici, yol gösterici ve yönlendirici, bakıcı ve ebeveyn” olarak yansıtılmıştır. Camadan ve Kahveci (2013), okul yöneticileri ve öğretmenlerle yaptıkları çalışmada rehber öğretmenler tarafından rehber öğretmenlerin kendi algılamalarına göre rehber öğretmen kavramına yüklenen anlamlar; “yol gösteren, problem çözen, geliştiren, keşfeden, dost, lider, koruyan ve yararsız” olarak yansıtılırken Altun ve Camadan (2013) rehber öğretmenlerle yaptıkları metafor çalışmasında rehber öğretmenler tarafından rehber öğretmenlerin kendi algılamalarına göre rehber öğretmen kavramına yüklenen anlamlar benzer şekilde; “yol gösteren, fark ettiren, geliştiren, önemli, koşulsuz kabul eden, problem çözen, abartılan, rahatlatan, arabulucu, lider, belirsiz ve bilgi veren” metafor üretimleriyle eşdeğer şekilde desteklenmiştir. Koç (2014), öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği metafor çalışmasında diğer metafor çalışmalarını destekleyecek şekilde öğretmen metaforu; bilgi kaynağı, yol gösterici, yetiştirici, geliştirici ve lider olarak ortaya konmuştur. Küçüktepe ve Gürültü (2014), farklı branşlardan öğretmenlerle gerçekleştirdikleri çalışmanın sonucu; öğretmenlerin kendi algılarına göre öğretmen; “rehber”, “bilgi kaynağı”, “biçimlendirici ve şekillendirici”, “bilgi yayıcı ve aydınlatıcı”, “çözümleyici-keşfedici”, “idareci ve koruyucu”, “usta”, “hayat kaynağı”, “çalışkan” olarak tasvir edilmiştir. Türkiye’deki öğretmen kavramına ilişkin üretilen metafor çalışmalarındaki öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine ait farklı yönlerinin derinlemesine betimlendiği çalışmalar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.*Öğretmen kavramına yönelik olarak üretilen metafor araştırmalarının incelenmesi*

<i>Araştırmacı</i>	<i>Katılımcılar</i>	<i>Öğretmen Kavramına Yönelik Üretilen Metafor Temaları</i>	
Saban (2004)	151 öğretmen adayı	Bilgi sağlayıcı Şekillendirici ve biçimlendirici Bireysel gelişimi destekleyici	Yol gösterici ve yönlendirici Tedavi edici ve onarıcı Eğlendirici
Ocak ve Gündüz (2006)	362 öğretmen adayı	Bilgi kaynağı Aydınlatıcı Şekil verici Taşıyıcı Rehber Fedakâr	Bütünleştirici Kişilik modeli Yenilikçi Gelişim unsuru Otorite
Saban, Koçbeker ve Saban (2006)	1222 öğretmen adayı	Bilgi sağlayıcı Şekillendirici ve biçimlendirici Bireysel gelişimi destekleyici Yol gösterici ve yönlendirici Karakter protitipi ve gelişimcisi	Eğlendirici Süper otorite figürü Değişim ajanı İşbirlikçi ve demokratik lider Tedavi edici ve onarıcı
Cerit (2008)	600 5. sınıf öğrencisi 203 öğretmen 51 okul yöneticisi	Çevresini aydınlatan kişi Rehber Bilgi kaynağı ve dağıtıcısı Anne-baba	Arkadaş
Pektaş ve Kıldan (2009)	105 öğretmen adayı	Ağaç Bahçıvan Çiftçi Güneş	Mühendis Kitap Mum
Oğuz (2009)	166 öğretmen adayı	Lider Rehber Araştırmacı	Pusula Teknik direktör Mum
Ekiz ve Koçyiğit (2012)	16 sınıf öğretmeni	Enerji ve bilgi kaynağı Yetiştirici ve geliştirici	Yol gösterici ve yönlendirici Bakıcı ve ebeveyn
Camadan ve Kahveci (2013)	181 okul Yöneticisi 209 öğretmen	Yol gösteren Problem çözen Geliştiren Keşfeden	Dost Lider Koruyan ve yararsız
Altun ve Camadan (2013)	98 rehber öğretmen	Yol gösteren Fark ettiren Geliştiren	Koşulsuz olarak kabul eden Bilgi kaynağı
Koç (2014)	168 öğretmen adayı	Bilgi kaynağı Motivasyon kaynağı Yol gösterici Fedakârlık örneği	Yetiştirici ve geliştirici Lider Kişisel gelişim kaynağı
Küçüktepe ve Gürültü (2014)	213 öğretmen	Rehber Bilgi kaynağı Biçimlendirici ve şekillendirici Bilgi yayıcı ve aydınlatıcı Çözümleyici-keşfedici	İdareci ve koruyucu Usta Hayat kaynağı Çalışkan

Tablo 1’de öğretmen kavramına yönelik üretilen metaforlara ait temaların oluşumunda yapılan araştırmalar tarafından ilk beş sırada üretilen metaforlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.*Öğretmen kavramına yönelik üretilen ilk beş metafor ve çalışma*

Araştırmacılar	İlk Beş Sırada Üretilen Metaforlar				
	1.	2.	3.	4.	5.
Saban (2004)	Bahçivan (12)	Su (11)	Güneş (9)	Heykeltraş (9)	Çiftçi (8)
Saban, Koçbeker ve Saban (2006)	Güneş (96)	Heykeltraş (83)	Ebeveyn (67)	Pusulula (66) Deniz feneri (66)	Bahçivan (65)
Pektaş ve Kıldan (2009)	Güneş (11)	Bahçivan (8)	Ağaç (5)	Mühendis (4) Kitap (4)	Çiftçi (3) Mum (3)
Oğuz (2009)	Araştırmacı (31)	Lider (30)	Rehber (26)	Teknik Direktör (23)	Pusulula (22)
Ekiz ve Koçyiğit (2012)	Güneş (4)	Ebeveyn (3)	Bahçivan (2)	Melek (2) Rehber (2)	
Camadan ve Kahveci (2013)	Pusulula (34)	Kılavuz (27)	Ebeveyn (24)	Güneş (24)	Işık (23)
Altun ve Camadan (2013)	Ayna (7)	Pusulula (6)	Güneş (5)	Işık (4)	Rehber (3)
Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013)	Ebeveyn (34)	Bahçivan (23)	Rehber (21)	Işık (10)	Heykeltraş (9)
Koç (2014)	Güneş (21)	Ebeveyn (14)	Işık (14)	Ağaç (12) Mum (12)	
Küçüktepe ve Gürültü (2014)	Rehber (27)	Kılavuz (12)	Güneş (8)	Pusulula (7)	Mimar (6) Mum (6)

Tablo 2’de görüldüğü gibi yapılan metafor çalışmalarında ilk beş sırada yer alan ve ortak üretilen metaforlar; bahçivan, güneş, çiftçi, ağaç, rehber, lider, pusula, heykeltraş, ışık, kılavuz, mum ve ebeveyn dir. Konuyla ilgili literatür, öğretmenlere yönelik üretilen metaforların tamamının eğitimin paydaşları olan (öğretmen adayları, ortaöğretim öğrencileri, öğretmenler, okul yöneticileri, rehber öğretmenler) tarafından üretildiğini ortaya koymaktadır. Eğitimin paydaşları tarafından öğretmen algılarına yönelik üretilen metafor çalışmalarında paydaşlar arasında yer alan öğretim üyelerinin, maarif müfettişlerinin ve öğrenci velisinin yer almadığı çalışmalarla ortaya konmuştur. Tablo 2 öğretmen kavramına yönelik yapılan metaforların genelde öğretmen algısına yönelik gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda konuyla ilgili literatür, öğretmenlerin değerlerini ve mesleki değerlerinin eğitimin paydaşlarını tarafından metaforlar yoluyla yansıtılmadığını da göstermektedir.

Çalışmanın amacına ulaşabilmek amacıyla bu bölümde genel olarak; öğretmen, sınıf öğretmeni ve mesleki değer kavramları kuramsal çerçeve temel alınarak sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri ortaya konmaya çalışılacaktır.

Profesyonel bir meslek olan öğretmenlik; 1739 sayılı ve 1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu 43. Maddesinde “genel kültür, özel alan, eğitim ve pedagojik formasyonla sağlanan özel bir ihtisas (uzmanlık) mesleği” olarak tanımlanırken; “Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1973) olarak tanımlanmıştır.

Sınıf öğretmenliği mesleğinin, diğer tüm öğretmenlik alanları içerisinde özel bir konuma sahip olduğu söylenebilir. Literatürde yer alan çalışmalarda, sınıf öğretmenliği; hem diğer öğretmenliklerden farklı ve zor bir meslek olarak hem de sahip olduğu becerilerle çok yönlü bir meslek olarak tanımlanmıştır (Holmes, 2006; Dillon ve Maguire, 2011; Uslu, 2006). Bu bağlamda Bu bağlamda sınıf öğretmenin kim olduğu ve hangi mesleki değerleri taşıması gerektiği üzerinde önemle durulmalıdır. Bu çalışmada öncelikli olarak mesleki değer ve öğretmenler için mesleki değer kavramlarının literatürün ortaya koyduğu kuramsal çerçevede tanımlanması çalışmanın amacına ulaşabilmek için önemlidir.

Mesleki değer, çalışan bireylerin mesleğini icra ederken davranışlarına yön veren, rehberlik eden kurallar, standartlar ve ilkeler bütünü olarak tanımlanabilir. Öğretmenler için mesleki değer kavramı; öğretmenlik mesleğini icra ederken, öğrenciler, toplum ve meslektaşlar ile olan ilişkilerinde yerine getirilmesi gereken sorumluluklar, uyulması gereken kurallar ve ilkeler bütünü olarak ifade edilebilir. Öğretmenlik mesleğinin mesleki değerleri birçok çalışmada aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır (Beare ve Slaughter 1993; Bohlin, 1999; Campbell vd., 2004; Gözütok, 1999; Holmes, 2006; MEB, 2008; Özcan, 2011; Pelit ve Güçer, 2006; Ryan, 1999; Strike ve Soltis, 2004; Stronge vd., 2004; Trilling ve Fadel, 2007; Tunca, 2012; UNESCO, 2006-2012; Uslu, 2006; Vidovic ve Velkovski, 2013);

- (i) Mesleği yapabilmeyen zorlu koşulları altında uzun süreli çalışmaya ve mesleğin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirirken zorluklarla mücadele etme ruhuna sahip olma,
- (ii) Yetiştirdikleri bireyler için model olma,
- (iii) Öğrencilerin çalışma ruhunu sağlama,
- (iv) Öğretmenin adil, dürüst, saygılı ve sevgi dolu olması,
- (v) Çalıştığı kurumuna, okuluna ve yasalara bağlı olma,
- (vi) Meslektaşlarıyla işbirliği içinde olma ve onları destekleme,
- (vii) İnsan haklarına inanan ve insanlara değer veren güven verici bir karaktere sahip olma,
- (viii) Mesleki anlamda kendini geliştirerek güncelleyen ve mesleğin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirme başlıkları altında toplanabilir.

Öğretmenlik mesleğini diğer mesleklerden ayıran önemli farklılıklarından biri öğretmenlik mesleğinin sahip olması gereken değerler olduğu söylenebilir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin değer sistemi, toplumun temel değerlerini şekillendirir (Onatır, 2007). Öğretmenlik mesleği kendine özgü nitelikleriyle, diğer meslek gruplarından ayrılmaktadır. Bu özelliği; öğretmenliğin tüm mesleklerin öğreticisi olmasıdır. Öğretmenlik mesleği bu yönüyle, tüm toplumlarda saygı gören, yüksek statü atfedilen kutsal konumdadır. Bu mesleği sürdüren kişilerin de tüm uygulamalarında “değer” ölçütlerine uyma gerekliliğine sahip olmaları gerekir (Obuz, 2009; Özbek, 2003).

Özetle, literatürde yer alan öğretmen kavramına yönelik metafor çalışmalarında büyük ölçüde ilk beş sırada üretilen bahçıvan, güneş, çiftçi, ağaç, rehber, lider, pusula, heykeltraş, ışık, kılavuz, mum ve ebeveyn kavramlarına odaklandığı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalarda, öğretmenlerin “karakter protitipi ve gelişimcisi, bilgi sağlayıcı, şekillendirici ve biçimlendirici, bireysel gelişimi destekleyici, yol gösterici ve yönlendirici, biçimlendirici ve şekillendirici, bilgi yayıcı ve aydınlatıcı, çözümleyici-keşfedici yönleri ortaya konmuştur. Bu çalışmalarda, genelde öğretmenlik mesleğinin genel niteliklerine atıfta bulunulmuştur. Bu çalışmaların yanında değerler ve değerler eğitimi ile öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerin alındığı çalışmalar da yer almaktadır (Altunay ve Yalçınkaya, 2011; Canpolat vd., 2010; Coşkun ve Yıldırım, 2009; Gür, 2012; Işıktaş, 2015; Ocak ve Gündüz, 2006; Oğuz, 2012; Orhan, 2013; Şahin, 2010; Yazar, 2012; Yıldırım, 2009; Yılmaz vd., 2013). Metafor yoluyla değere ise sadece Aydın ve Sulak’ın (2015) çalışmasında ulaşılabilmektedir. Konuyla ilgili literatür, yapılan bu çalışmalara karşın öğretmenlerin değerlerini ve mesleki değerlerini konu alan ve özelde de sınıf öğretmenliğine yönelik metafor çalışmalarının olmadığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda toplumun değerlerinin şekillenmesinde topluma yön veren ve öğrencilerin değerlerinin formal yolla şekillenmesinde ilk öğretmen olan sınıf öğretmenlerinin değerlerinin ve mesleki değerlerinin eğitimin paydaşlarınca metaforik olarak ortaya konması da önemlidir. Çünkü metaforlar yoluyla sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu mesleki değerlerinin yansıtılması daha yerinde olabilir. Lakoff ve Johnson’ın (2003) ifadesiyle metaforlar doğru bilgileri ortaya çıkarma gücüne sahiptir. Bundan dolayı bu metafor çalışmasıya bu konuda nitel araştırma paradigmasına dayalı “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerine” metaforlar aracılığıyla ortaya konulması yoluyla alanda varolduğuna inanılan boşluğun doldurulması hedeflenmiştir. Bu amaçla özelde sınıf öğretmenlerine ve sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin, eğitim paydaşlarının kendi algılarının yansıtılmasıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, bu çalışma metaforlar yoluyla ortaya konacak olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini örtük olarak içermesi açısından da ayrıca önemlidir.

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini uzmanların bakış açısından metafor yoluyla ortaya koymaktır.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma paradigmasına dayalı, sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri metaforlar aracılığıyla uzmanların bakış açısından ortaya konmuştur.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden bir olan “ölçüt örnekleme” kullanılmıştır (bkz. Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu yolla çalışma grubunu;

(i) 2014 - 2015 eğitim - öğretim yılında Rize ve Trabzon illerinde görev yapan okul yöneticileri ile

(ii) Sınıf öğretmenleri;

(iii) Rize ve Trabzon Milli Eğitim Müdürlüklerinde çalışan maarif müfettişleri,

(iv) İlkokulda öğrencisi bulunan lisans-lisansüstü mezunu veliler ve

(v) Devlet üniversitelerinde görev yapan (sınıf öğretmenliği alanında uzmanlık, değer alanında makaleleri bulunan) Doçent ve Profesör ünvanlı öğretim üyeleri oluşturmaktadır. İlk dört gruptan 10’ar ve son gruptan 13 olmak üzere toplam 53 uzman çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Katılımcı gruplarının (maarif müfettişi, okul yöneticisi, sınıf öğretmeni) seçiminde en az beş yıl başarılı sınıf öğretmenliği yapmış olma, yüksek lisans mezunu olma ve eğitim projelerinde yürütücü ya da araştırmacı olma ölçüt olarak kullanılmıştır. Bu ölçütlere uyan katılımcıların belirlenmesi amacıyla üç katılımcı grubunun (okul yöneticileri, sınıf öğretmenleri, maarif müfettişleri) seçilmesinde Rize ve Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerle; dördüncü grubun belirlenmesinde ise ilk iki gruptaki katılımcıların (sınıf öğretmenleri, okul müdürleri) yönlendirmeleri etkili olmuştur. Bu yolla oluşturulan çalışma grubunun demografik özellikleri, Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3.

Çalışma grubunun demografik özellikleri

<i>Katılımcı türü</i>	<i>Mesleki Kıdem</i>	<i>Eğitim Durumu</i>	<i>f</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>
Öğretim Üyesi	15-20	Prof.Dr	2	Kadın	2
	25-30	Doç.Dr.	11	Erkek	11
Maarif Müfettişi	25-30	Yüksek Lisans	9	Erkek	10
	35-40	Doktora	1		
Okul Yöneticisi	6-10	Yüksek Lisans	10	Kadın	2
	11-15			Erkek	8
	16-20				
Sınıf Öğretmeni	6-10	Yüksek Lisans	10	Kadın	2
	11-15			Erkek	8
	16-20				
Veli	6-10	Lisans	7	Kadın	5
	11-15	Yüksek Lisans	2	Erkek	5
	16-20	Doktora	1		

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın amacı doğrultusunda, sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini ortaya çıkarabilmek için çalışma grubundaki katılımcıların her biriyle bizzat görüşülerek “sınıf öğretmeni ... gibidir, çünkü ....” cümlesini yalnızca bir metafora odaklanarak tamamlamaları istenmiştir. Bu yolla, çalışma grubundaki uzmanlarca sınıf öğretmenlerine atfedilen mesleki değerlerin kuramsal çerçevesi ortaya konulmuştur.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanma sürecinde öncelikle çalışmayla ilgili yasal izinler alınmıştır. Katılımcı gruplara çalışma hakkında bilgi verilerek gönüllülük esasına göre kendilerinden randevu alınmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler 2014-2015 öğretim yılları arasında olup katılımcıların onayları alındıktan sonra gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların sınıf öğretmeni kavramı hakkında sahip oldukları metaforları ortaya çıkarabilmek amacıyla, her birinden “sınıf öğretmeni... gibidir, çünkü ...” cümlesini tamamlaması istenmiştir. Bu amaç için ilk olarak katılımcılara metaforun ne olduğu tanımlanarak, sınıf öğretmenini betimleyen bazı metafor örnekleri verilerek onlardan bu ibareyi kullanarak sınıf öğretmenine yönelik sadece tek bir metafor üzerinde düşüncelerini ve üretecekleri metaforun ise kendilerine verilen örneğin dışında olması istenmiştir. Katılımcıların kendi metaforlarını üretebilmeleri için iki dakikalık süre tanınmıştır. Görüşme başlangıcında katılımcılara görüşmeyle ilgili bilgiler hatırlatılmış ve daha önce yazılı olarak alınan görüşme izni bir kez de sözel olarak tekrarlanmıştır. Katılımcıların onaylarıyla görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 5 ile 15 dakika arası sürmüştür. Veri toplama süreci, aynı zamanda not alma yöntemiyle desteklenmiştir. Okul yöneticisi ve sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmeler, çalışma yoğunlukları göz önüne alınarak kendi okullarında, okul çıkış saatinde öğretmenler odası ya da yönetici odasında yapılmıştır. Maarif müfettişleriyle “maarif müfettişleri odasında”, velilerle yapılan görüşmeler ise; velilerin işyerinde yapılmıştır. Öğretim üyeleriyle yapılan görüşmeler de, öğretim üyelerinin çalışma odasında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin dökümünde, bilgisayar destekli nitel veri hazırlama (NVivo 11) programından yararlanılmıştır. Verilerin analizi için;

(i) Öncelikle birinci araştırmacı tarafından ses kayıtlarının transkribi yapılarak (28 sayfa) veriler yazılı formata dönüştürülmüştür. Yapılan transkribin doğruluğu ve geçerliliği için ikinci araştırmacı tarafından ses kayıtları tekrar dinlenilerek transkribin doğruluğu kontrol edilmiştir.

(ii) Verilerin analizi için ikinci aşama içerik analizinin yapılmasıdır. Ses transkriptlerinden elde edilen veriler doğrultusunda içerik analizi süreci: (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi, (4) bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

İçerik analizinde, elde edilen verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama yapılmıştır. Tümevarımcı analizle kodlar doğrudan verilerden üretilerek bu çerçeveye göre verilerin hangi temalar altında sunulacağı; ilgili alan literatürü, araştırmanın amacı ve görüşmede yer alan boyutlardan yola çıkılarak veri analizi çerçevesi belirlenmiştir. Kodlamalar üç araştırmacının ortak görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Çözümlemeler ise NVivo 11 programında yer alan “Nodes” bölümünde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler temalara göre sınıflandırılarak program aracılığıyla bir araya getirilmiştir. Temaların oluşturulmasında ana temaya bağlı olarak, alt temalar yer almıştır. Çözümlemeler sonucunda ortaya çıkan temalar ve bu temalara bağlı alt temalar programda “Maps” bölümüyle ilişkilendirilerek görselleştirilme yoluna gidilmiştir.

Bu çalışmada temalara ait veriler doğrudan alıntılarla desteklenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda bulgular doğrudan verilerle, verilerin tutarlılığını artırmak amaçlanmıştır. Seçilen bir alıntı ifadesinin uzun olması durumunda, katılımcıların kendi sözcükleri ve ifadelerinin anlamı korunarak alıntının ifade ettiği en önemli boyutlar aktarılmıştır. Aktarıma alınmayan sözcük, cümle, paragraf anlatımları için alıntı ifadesinde yan yana üç nokta (...) kullanılmıştır. Bu alıntıyı hangi katılımcının ürettiğine dair kişisel bilgiler, alıntı ifadesinin hemen ardından verilmiştir. Bilimsel etik ilkeleri çerçevesinde araştırmada katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamıştır. Bunun yerine kodlama yapılmıştır. Örneğin, “Okul Yöneticisi, K₂₄-E” için Okul Yöneticisi katılımcı türünü, K₂₄ katılımcı sırasını, E ise katılımcı cinsiyetini ifade etmektedir. Bu çalışmanın son aşamasında ise bulgular açıklanma yoluna gidilerek bulgular arasında karşılaştırma ve ilişkilendirme yapılmıştır.

Bir araştırma sonucunun inandırıcılığını sağlamak için kullanılan en önemli iki ölçüt; geçerlik ve güvenilirliktir (Saban, 2008). Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri

arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak amacıyla içerik analizi yapılmış, katılımcılardan doğrudan alıntılara yer verilmiş ve bunlardan yola çıkılarak sonuçlar açıklanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için ise araştırmada ulaşılan temaların buldukları temayı temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla hem değerler, hem de sınıf öğretmenliği alanında uzman olan iki öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Bu amaç doğrultusunda, aynı fakültede ders veren ve başka bir devlet üniversitesindeki öğretim üyesine iki liste verilmiştir: (i) 18 adet metafor imgesinin alfabetik sıraya göre dizili olduğu bir liste (bkz. Tablo 4) ve (ii) 8 kavramsal temanın adlarını ve özelliklerini içeren bir liste (bkz. Tablo 5). Bu süreçte, alanında uzman olan öğretim üyelerinden bu iki listeyi kullanarak birinci listedeki örnek metafor imgelerini, ikinci listedeki 8 kavramsal temayla (hiçbir metafor imgesini dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmeleri istenmiştir. Daha sonra iki uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacıların temalarıyla bire bir karşılaştırılmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında görüşüne başvurulmuş uzmanlar sadece “su” metaforunu araştırmacıların farklı bir temayla ilişkilendirmiştir. Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek veri analizinin güvenilirliği Miles ve Huberman’ın (1994) formülü kullanılarak hesaplanmıştır.

Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman (1994) formülü kullanılarak % 94 olarak hesaplanmıştır.

Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, 2008). Bu çalışmaya yönelik olarak gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında, kodlamacılar ve uzmanlar arasında % 94 oranında bir uzlaşma (güvenirlik) sağlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, öncelikle araştırmada toplanan genel bulgulara değinilmiştir. Özelde ise, “sınıf öğretmeni” kavramına ilişkin geliştirilen sekiz tema ve her bir temanın taşıdığı nitelikler, katılımcıların ürettikleri metafor imgeleriyle desteklenerek sunulmuştur.

Sınıf Öğretmeni Metaforları

Bu araştırmada, “sınıf öğretmeni” kavramına ilişkin toplam 18 metafor üretilmiştir (bkz. Tablo 4). 18 metafordan dört tanesi (çiçek, kardelen çiçeği, mesleğine adanan ve su) öğretim üyesi katılımcı grubu tarafından ve sadece bir katılımcı grup tarafından sanatçı (maarif müfettişi), hayat sigortası (okul yöneticisi), orkestra şefi (öğretmen), arkadaş (veli) üretilen yedi metafor tek olma özelliğini taşımaktadır. Bunun dışındaki 10 metafordan ebeveyn metaforu; her beş gruptaki katılımcı tarafından da ifade edilirken; öğretim üyesi, maarif müfettişi ve okul yöneticisi tarafından bahçıvan metaforu; maarif müfettişi ve okul yöneticisi tarafından ağaç ve öğretmen metaforu; öğretim üyesi, okul yöneticisi, öğretmen ve veli tarafından lider metaforu; öğretim üyesi, öğretmen ve veli tarafından rehber metaforu; öğretim üyesi ve okul yöneticisi tarafından rol model metaforu; öğretim üyesi ve öğretmen tarafından tiyatro sanatçısı metaforu; maarif müfettişi, öğretmen ve veli tarafından güneş metaforu; okul yöneticisi ve veli tarafından toprak metaforu dile getirilmiştir. “Ebeveyn” metaforu her beş katılımcı tarafından ortak üretilen tek metafordur. Konuyla ilgili literatür (bkz. Tablo 2) eğitim paydaşları tarafından üretilen başat metafor “ebeveyn” metaforu olarak ortaya koymaktadır. Bu çalışmada sınıf öğretmeni kavramına yönelik metafor algılarının sınıf öğretmenlerinin kendi algularından, öğretim üyelerin, maarif müfettişlerinin, okul yöneticilerinin ve velinin ürettiği başat metafor olarak “ebeveyn” metaforu olarak yerini alırken diğer çalışmaların bulgularını eşdeğer bir şekilde desteklemektedir.

Tablo 4.

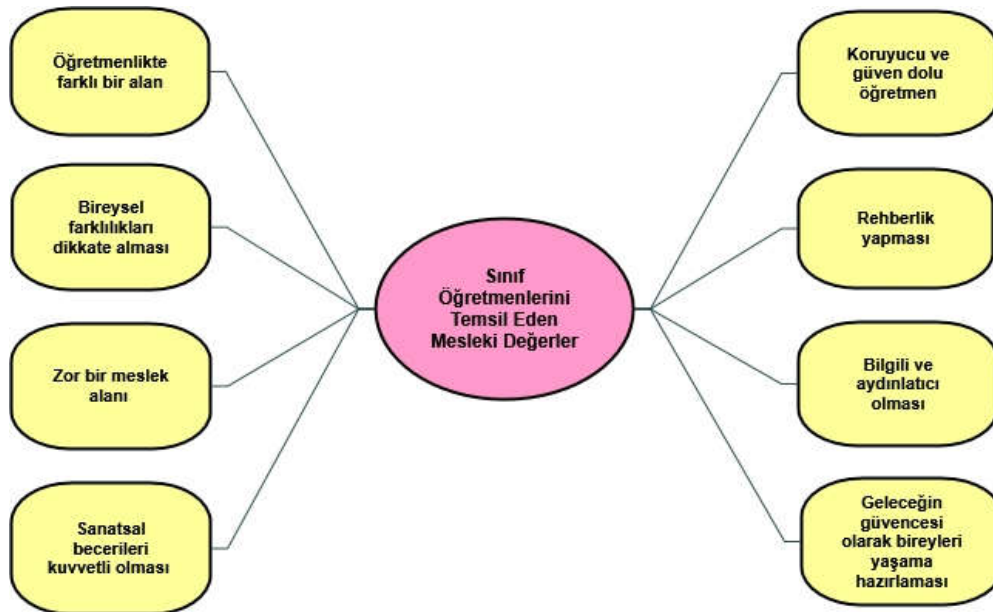
Katılımcılar tarafından üretilen metafor imgeleri

Metafor İmgeleri	Öğretim Üyesi f	Maarif Müfettişi f	Okul Yöneticisi f	Öğretmen f	Veli f
Ağaç		1	1		
Arkadaş					1
Bahçırvan	2	1	1		
Çiçek	1				
Ebeveyn	1	3	3	4	5
Güneş		1		2	1
Hayat sigortası			1		
Kardelen çiçeği	1				
Lider	1		1		1
Mesleğine adanan	1				
Orkestra şefi				1	
Öğretmen		3	1		
Rehber	2			2	1
Rol model	2		1		
Sanatçı		1			
Su	1				
Tiyatro sanatçısı	1			1	
Toprak			1		1

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların ürettikleri veriler dayanağında sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerine metaforlar aracılığıyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Metaforlar aracılığıyla ortaya konulan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri aşağıda tema başlıkları altında derinlemesine sunulmuştur.

Sınıf Öğretmenliği Metaforlarının Sınıflandırılması

Elde edilen verilerin analizi sonucu, metaforlar aracılığıyla sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerine ilişkin sekiz ana mesleki değere ulaşılmıştır. Belirlenen mesleki değerler Şekil 1’de, verilirken bu mesleki değerlerin hangi katılımcı grupları ait olduğu frekans dağılımı ise Tablo 5’de verilmiştir.

Şekil 1. Sınıf Öğretmenlerini Temsil Eden Mesleki Değerler

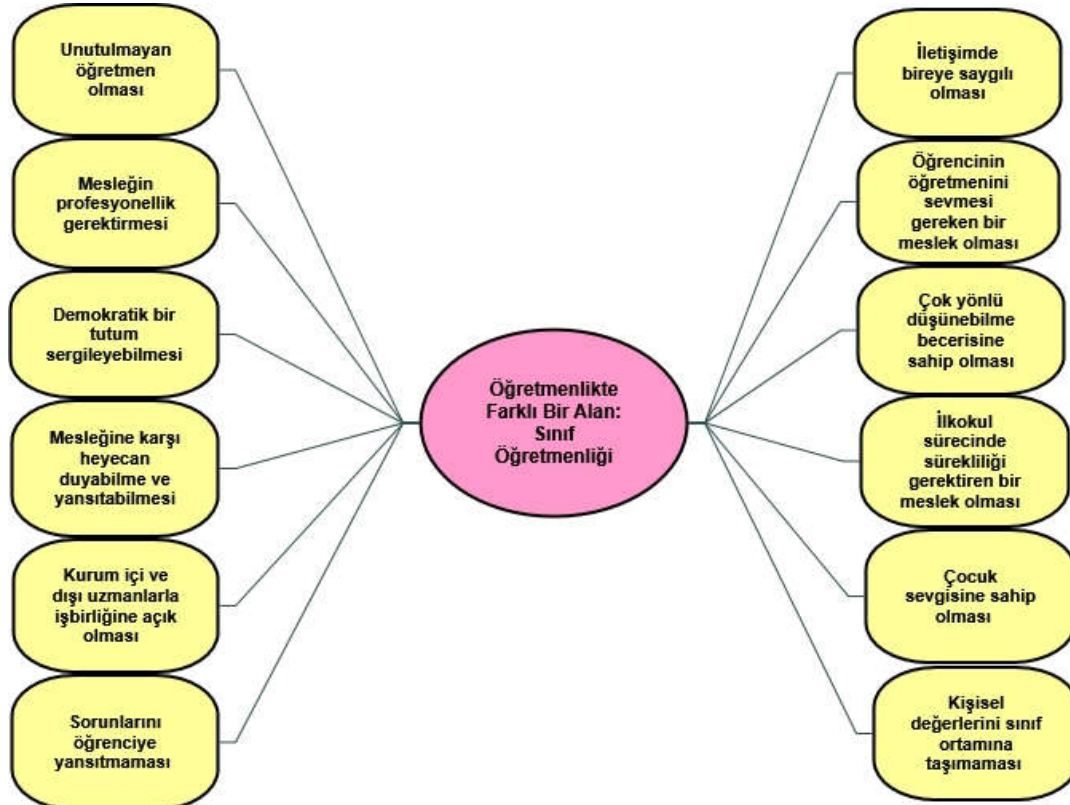
Tablo 5.

Sınıf öğretmenin mesleki değerine ilişkin sekiz kavramsal tema ve katılımcılar tarafından yapılan yüklemeler

Ana Temalar	Öğretim Üyesi f	Maarif Müfettişi f	Okul Yöneticisi f	Öğretmen f	Veli f	Toplam f
Öğretmenlikte farklı bir alan	13	10	10	10	10	53
Bireysel farklılıkları dikkate alması	7	7	8	8	7	37
Zor bir meslek alanı	7	1				8
Sanatsal becerileri kuvvetli olması	7	3	4	3		17
Koruyucu ve güven dolu öğretmen	6	9	9	8	9	41
Rehberlik yapması	5	6	6	10	7	34
Bilgili ve aydınlatıcı olması	2	7	4	8	8	29
Geleceğin güvencesi olarak bireyleri yaşama hazırlaması	2	8	6	3	3	22

Tablo 5’te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretim üyesi, maarif müfettişi, okul yöneticisi, öğretmen ve veli grubundaki katılımcıların tamamı tarafından ortak görüş birliğine göre, sınıf öğretmenliği mesleğinin “profesyonel bir meslek” olmasıdır (f: 53). Yukarıda verilen genel temalar çerçevesinde çalışmanın bu bölümünde temalar derinlemesine görselleştirilerek ve tablolaştırılarak sunulmuştur

Tema 1: Öğretmenlikte Farklı Bir Alan: Sınıf Öğretmenliği

Şekil 2. “Öğretmenlikte Farklı Bir Alan: Sınıf Öğretmenliği” Değerinin Alt Temaları

Bu temayı toplamda 53 katılımcı ürettikleri metaforlarıyla temsil etmektedir. Katılımcılar, sınıf öğretmenlerinin “öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği”nin mesleki değerlerine sahip olması gereken değerleri de belirtmişlerdir. Katılımcılara göre “unutulmayan öğretmen olması, demokratik bir tutum sergileyebilmesi, mesleğine karşı heyecan duyabilme ve

yansıtabilmesi, iletişimde bireye saygılı olması ve sorunlarını öğrenciye yansıtmaması” alt temaları her beş gruptaki katılımcılar tarafından ortak olarak nitelendirilirken; “Kurum içi ve dışı uzmanlarla işbirliğine açık olması” öğretim üyeleri, maarif müfettişleri ve veliler tarafından; “öğrencinin öğretmenini sevmesi gereken bir meslek olması, çok yönlü düşünebilme becerisine sahip olma ve sınıf öğretmenliği mesleğinin profesyonellik gerektirmesi” maarif müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından; “ilkokul sürecinde sürekliliği gerektiren bir meslek olması” maarif müfettişleri ve öğretmenler tarafından; “çocuk sevgisine sahip olması” maarif müfettişleri, öğretmenler ve veliler tarafından; kişisel değerlerini (cinsiyet, inanç, duygu, dünya görüşü) sınıf ortamına taşıyamama” alt teması ise sadece bir okul yöneticisi tarafından nitelendirilmiştir.

Tablo 6.

“Öğretmenlikte farklı bir alan: Sınıf öğretmenliği” temasına yapılmış olan yüklemeler

Alt Temalar	Öğretim	Maarif	Okul	Öğretmen	Veli
	Üyesi	Müfettişi	Yöneticisi	f	f
Unutulmayan öğretmen olması	13	10	10	10	10
Mesleğin profesyonellik gerektirmesi	6	5	2	1	
Demokratik bir tutum sergileyebilmesi	1	6	2	5	5
Mesleğine karşı heyecan duyabilme ve yansıtabilmesi	1	2	2	2	2
Kurum içi ve dışı uzmanlarla işbirliğine açık olması	1	1			1
Sorunlarını öğrenciye yansıtmaması	1	1	1	1	1
İletişimde bireye saygılı olması		2	3	1	1
Öğrencinin öğretmenini sevmesi gereken bir meslek olması		3	2	2	
Çok yönlü düşünebilme becerisine sahip olması		3	2	2	
İlkokul sürecinde sürekliliği gerektiren bir meslek olması		3		1	
Çocuk sevgisine sahip olması		3		4	
Kişisel değerlerini sınıf ortamına taşıyamaması			1		

Araştırma bulgularına göre oluşturulan “öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği” temasına yönelik üretilen metaforların yansımaları çerçevesinde sınıf öğretmeni; unutulmayan bir öğretmen olarak, öğrencilere karşı demokratik bir tutum sergileyebilen, mesleğine karşı heyecan duyan ve yansıtabilen, iletişimde bireye saygılı (özel bilgileri koruma ve gizliliğe önem verme), Kurum içi ve dışı uzmanlarla işbirliğine açık olan, sorunlarını öğrenciye yansıtmayan, çok yönlü düşünebilme becerisine sahip, mesleği icra etmek için çocuk sevgisine sahip olan, kişisel değerlerini (cinsiyet, inanç, duygu, dünya görüşü) sınıf ortamına taşımadan, öğrencisinin de öğretmenini sevmesi gereken bir mesleği ilkokul sürecinde sürekliliği gerektirerek mesleğini profesyonel bir şekilde icra eden bir kişi olarak tanımlanmıştır. Bu temayı oluşturan metaforların temel özellikleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

“Öğretmenlikte farklı bir alan: Sınıf öğretmenliği” temasını oluşturan metaforların temel özellikleri

Alt Temalar	Katılımcı Türü	Niteleme
Unutulmayan öğretmen olması	Maarif Müfettişi, K ₁₆ , E	“Sınıf öğretmenini çocuklar anne-babasından sonra en önemli unsur olarak görüyorlar. Çocuklar sınıf öğretmenlerinin isimlerini hiç unutmazlar ama branş öğretmenleri unutulur. İlkokulda, iki tane ilkokul öğretmenim vardı, H. A ve A. Ö...”
	Veli, K ₅₂ , E	“...İlk sınıf öğretmenim, H. Hanım’dı, ondan sonra K. H. geldi, S. B. vardı. Sürekli öğretmen değiştirdim ilkokulda... Beni döven öğretmenlerimi ve beni çok seven ilkokul öğretmenlerimin hepsini hatırlıyorum...”

Mesleğin profesyonellik gerektirmesi	Maarif Müfettişi, K ₂₃ , E	Sınıf öğretmeni çocuğun ne anasıdır ne babasıdır; ne ablasıdır, ne abisidir; sadece “öğretmenidir”. Çünkü bir öğretmeni; danışabileceği, ona her şeyi öğretebileceğiniz ve güvenle danışabileceği ve her şeyini paylaşabileceği bir kişi olarak görmesi gerekiyor...”
	Okul Yöneticisi, K ₃₃ , E	“Öğretmen ne babadır, ne anadır. Öğretmen annedir, babadır dediğiniz zaman bu profesyonelliği öldürür, sınıf öğretmeni için söylüyorum. Öğretmen “öğretmen”dir... Öğretmen misyonuna, vizyonuna göre davranmak zorundadır, profesyonel olmak zorundadır...”
Demokratik bir tutum sergileyebilmesi	Öğretim üyesi, K ₂ , E	“... Öğrencinin okula girdiği andan itibaren toplumla uyumlu bir birey ahlaklı, vicdanlı, sağlıklı bir birey olabilmesi için bütün öğretmenler orda. Öğretmenlerin çocuğun ahlaki, vicdani gelişimini destekleyecek tutum sergilemesi gerekiyor. Demokratik bir tutum sergilemesi gerekiyor...”
	Veli, K ₅₀ , E	... toprak her çeşit canlıyı barındırıyor. Öğretmen de toprak gibi potansiyeli doğrultusunda öğrencilerini yetiştirip, verimli hale getirerek öğrencileri zayi etmeyecek. Yani toprağa atılan bütün tohumları demokratik tutumuyla öğrencilerini yeteneklerine ve bireysel farklılıklarına göre verimli hale getirebilecek...
Mesleğine karşı heyecan duyabilme ve yansıtabilme	Öğretim üyesi, K ₁₂ , E	Bir öğretmen derse giderken ayaklarının yerden kesilmesi gerekiyor. Evet, ben bugün derse gireceğim ve öğrencilerimle beraber olacağım, onlara yeni bilgiler aktaracağım hevesiyle gitmesi gerekiyor... Bir öğretmenin bilgi ve tecrübe açısından yüreğini ortaya koyması gerekiyor. Dilden değil yürekten anlatması gerekiyor...”
Kurum içi ve dışı uzmanlarla işbirliğine açık olması	Öğretim üyesi, K ₁₂ , E	“... Kendisi bilmiyorsa da bu konularda çok fazla bilgi ve tecrübe sahibi değilse; Okuldaki rehberlik servisinden destek alabilir, ilgili kuruluşlardan destek alabilir, ilgili kişilerden, bilim uzmanlarından destek alabilir. Öğretmenin bu beceriye sahip olması gerekiyor...”
	Maarif Müfettişi, K ₁₆ , E	“... Bakın siz tedavi etmek zorunda değilsiniz ama onu kim yapacaksa onu bulacaksınız, siz bulacaksınız. Çocuğun bir sorunu var çözemediniz, çözemeyebilirsiniz ama onu çözecek birini bulacaksınız...”
	Öğretmen, K ₄₃ , K	“... öğrencilerim benimle sorunlarını rahatlıkla paylaşabiliyor. Hatta bazen annesine-babasına aktarmadan... biz de çözüme yoluna gidiyoruz. Bu da bizim o çocuğa kazandırdığımız güvenle de yakından ilgili. Çocuk sana güvenirse, çocuk seninle her şeyini paylaşır...”
Sorunlarını öğrenciye yansıtması	Öğretim üyesi, K ₃ , K	“... Bir öğretmenin dışarıda nasıl bir sorunu olursa olsun sınıfın kapısını kapattıktan sonra sınıfa girip her şeyden arınıp, hiçbir şey olmamışçasına dersini vermesi gerekiyor. Bir tiyatrocunun gibi olması gerekiyor.”
İletişimde bireye saygılı olması	Okul Yöneticisi, K ₃₂ , E	“... Su tutma özelliği var toprağın; sınıf öğretmenin de bir takım şeyleri kendi içinde yer etme, sorun çözme, sır tutma yani sır saklama gibi çok önemli özellikleri var.”
	Öğretmen, K ₄₃ , K	“... öğrencilerim benimle sorunlarını rahatlıkla paylaşabiliyor. Hatta bazen annesine-babasına aktarmadan... biz de çözüme yoluna gidiyoruz. Bu da bizim o çocuğa verdiğimiz saygı ve kazandırdığımız güvenle de yakından ilgili. Çocuk sana güvenirse, çocuk seninle her şeyini paylaşır...”
Öğrencinin öğretmenini sevmesi gereken bir meslek olması	Öğretmen, K ₄₃ , E	“Sınıf öğretmenin kendini mutlaka öğrenciye inandırması gerekiyor, sevdirmesi gerekiyor. Çocuk öğretmeni sevmiyorsa inanın çok anlamı da olmuyor. Çocuğu sevmezsen; çocuk seni sevmezse bu iş çekilmez bu meslek olur, hiç yapılamaz. Çocuk bunu sana geri dönüt olarak veriyor zaten...”
Çok yönlü düşünebilme becerisine sahip olma	Okul Yöneticisi, K ₃₂ , E	“... Bir öğretmen sanattan, spordan, bilimden iyi anlamamı diye düşünüyorum. Çocukları bu alanlarda geliştirmelisiniz. Bence her öğretmen bu temel alanlarda kendini geliştirmeli çünkü çocukları sınıf öğretmenleri yetiştirecek...”
İlkokul sürecinde sürekliliği gerektiren bir meslek olması	Maarif Müfettişi, K ₂₁ , E	“... bu çocuğun öğretmeni ama sonuçta kendisine teslim edilmiş 30 öğrenciyi 4 sene aynı sınıfta okutma özelliğinden dolayı sınıf öğretmenin farklı bir özelliği var. Mademki; 1-4’ü ona veriyorsun, 4 sene şekillendirme çok önemlidir...”
Çocuk sevgisine sahip olması	Öğretmen, K ₃₆ , E	“... Sınıf öğretmeni anne kucağı gibidir. Çünkü annesinin, sıcaklığını öğretmende bulması gerekiyor çocuğun. Eğer sen sıcak kucağımı açmazsan onlar okulu sevmiyor, sınıfı sevmiyor... Bütün çocuklara kucağımı açacaksın bu nedenle sınıf öğretmeni adil anne, baba gibidir...”

	Veli, K ₅₃ , E	“...Mesleğini ve çocukları sevmeyen, insanı sevmeyen, çocuklarla sağlıklı iletişim kuramayan bir öğretmen, sağlıklı bir eğitimcilik yapamaz ben öyle düşünüyorum...”
Kişisel değerlerini sınıf ortamına taşımaması	Okul Yöneticisi, K ₃₃ , E	“... Öğretmen kişisel duygularını sınıfa koyarsa bu profesyonelliği öldürür, bunu sınıf öğretmeni için söylüyorum. Öğretmen “öğretmen”dir. Her şeyden önce öğretmen duygularını, cinsiyetini, inançlarını, dünya görüşünü asla, katıyen sınıfa getirmemeli...”

Tema 2. Koruyucu ve Güven Dolu Olan Öğretmen

Şekil 3. “Koruyucu ve Güven Dolu Öğretmen” Değerinin Alt Temaları

Bu temayı toplamda 41 katılımcı ürettikleri metaforlarıyla temsil etmektedir. Katılımcılar tarafından sınıf öğretmenlerinin “koruyucu ve güven dolu öğretmenin” sahip olması gereken değerleri yansıtılmıştır. Katılımcılara göre “ebeveynin üstünde bir pozisyona sahip olması, anne-baba gibi sevgi ve şefkat, merhamet ve güven dolu olması, cefakâr, vefakâr, sabırlı olması, empati kurabilme yeteneği olması” alt temaları beş gruptaki katılımcılar tarafından ortak olarak nitelendirilirken “olumsuz davranışları olumlu davranışa çevirebilme” alt temasına ait bulgu ise sadece öğretmen katılımcılar tarafından ifade edilmemesi dikkat çekici bir sonuçtur.

Tablo 8.

“Koruyucu ve güven dolu öğretmen” temasına yapılmış olan yüklemeler

Alt Temalar	Öğretim Üyesi	Maarif Müfettişi	Okul Yöneticisi	Öğretmen	Veli
	f	f	f	f	f
Ebeveynin üstünde bir pozisyona sahip olması	2	6	1	3	2
Olumsuz davranışları olumlu davranışa çevirebilmesi	1	2	1		2
Sevgi, şefkat, merhamet ve güven dolu olması	1	5	7	4	8
Cefakâr, vefakâr ve sabırlı olması	1	3	2	4	3
Empati kurabilme yeteneği olması	1	5	3	3	5

Araştırma bulgularına göre oluşturulan “koruyucu ve güven dolu öğretmen” temasına yönelik olarak üretilen metaforların açıklamalarında sınıf öğretmeni; öğrencinin gözünde ebeveynin üstünde bir pozisyona sahip olan, olumsuz davranışları olumlu davranışa çevirebilen, anne-baba gibi sevgi, şefkat, merhamet, güven dolu, cefakâr, vefakâr, sabırlı ve empati kurabilme yeteneği olan mesleki bir kişilik olarak tanımlanmıştır. Bu temayı oluşturan metaforların temel özellikleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9.

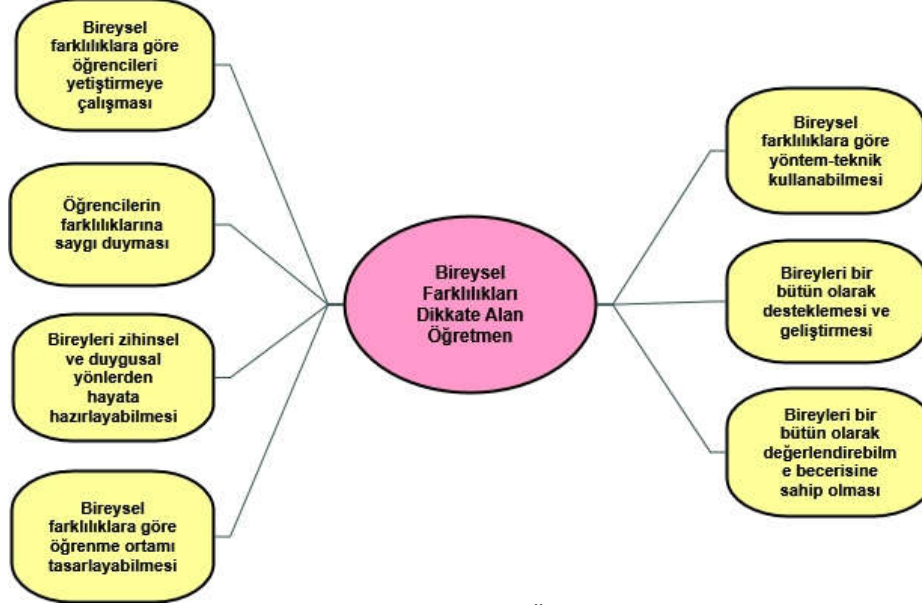
“Koruyucu ve güven dolu olan öğretmen” temasını oluşturan metaforların temel özellikleri

Alt Temalar	Katılımcı Türü	Niteleme
Ebeveynin üstünde bir pozisyona sahip olması	Öğretim üyesi, K ₄ , E	“... sınıf öğretmenliği döneminde olan öğrencilerin yaşlarında anne-baba doğru, okuldaki öğretmen yanlış yapsa dahi anne-babanın yaptıkları yanlış, öğretmenlerin yaptıkları doğru olarak algılanıyor. Çünkü çocuğun anne-babasından sonra ilk gördüğü kurum, ilk öğretmenle haşır neşir olduğu altı, yedi yaşına gelip yavaş yavaş empati duygularının gelişmeye başladığı dönemlerde sınıf öğretmeninin karşısına geliyor...”
	Veli, K ₅₁ , K	“... günün büyük bir bölümünü çocuklarla geçiriyor; çocuklar da öğretmenine alışmış oluyor... Hatta eve geldiği zaman; anne sen dur öğretmenim böyle öğretti, sen yanlış biliyorsun diyor. Anne-babasının değil, öğretmenin yaptığı doğru geliyor. Sınıf öğretmeni; sınıftaki bütün çocukları kendi kanatları altına alıyor; dertlerine ortak oluyor, kaderlerine ortak oluyor, sevinçlerine ortak oluyor, sevinçlerini paylaşıyor.”
Olumsuz davranışları olumlu davranışa çevirebilmesi	Öğretim üyesi, K ₅ , E	“... Bahçıvanla bir çiftçiye düşünün. Çiftçi ne yapar? Bahçıvan ne yapar? Çiftçi elindeki traktörü alır ya da elinde orak, tırpan diyelim yararlı ve zararlı istedik ve istemedik tüm ürünleri birlikte keser. Çiftçi bunu yapar ama bahçıvan ise sadece zararlı otları bahçede; çiçeklere zarar verebilecek otları alır. Bu ne anlama geliyor? Öğretmen de böyle. Nedir? Öğrencilerin düzeltilecek davranışları düzeltir, istenmedik davranışlarını da ortadan kaldırır...”
	Veli, K ₄₆ , E	“Sınıf öğretmenin anne gibi olması evden yeni ayrıldıkları için sevecen, yumuşak, gerektiğinde öğretici davranabilmeli, her birini ayrı ayrı tanıyabilmeli, kişiliklerini görebilmeli. Benden daha çok çocuğumu görüyor, benden daha çok onunla birlikte vakit geçirebiliyor... Ben çocuğumu ev ortamında tanıyorum ama bir öğretmen onu dışarda, arkadaşların arasında, farklı bir ortamda tanıdığı için orada hem bir anne gibi gözlemleyebilmeli hem de çocuğumun olumsuz davranışlarını düzeltmesini isterim...”
Sevgi, şefkat, merhamet ve güven dolu olması	Okul yöneticisi, K ₂₅ , E	“Sınıf öğretmeni anne gibidir, çünkü bir insanın en yakın olduğu kişi annesidir. Her türlü problemini annesiyle paylaşabilir; sınıf öğretmeni de öğrencileriyle sürekli bir iletişim halinde olduğu için sabah 8 akşam 3. Sıcak iletişimden dolayı her türlü problemine çözüm bulan, onu düşünen, kişisel gelişimini sağladığı için sınıf öğretmenin anne gibi görüyorum; çünkü anne şefkatini göstermektedir: anne sevgisi vardır...”
	Maarif Müfettişi, K ₁₆ , E	“Sınıf öğretmeni anne gibidir, sınıf öğretmeni hakikaten bir annenin işidir, babanın işi değil. Bunu samimi söylüyorum: “Milli Eğitim Bakanı ben olsam” sınıf öğretmenlerinin hepsini bayan yapardım. Bayanlar şefkatlidir evli, bekâr olması fark etmez. Ama erkeklerde fark ediyor. Zaten annesinden fazla sınıf öğretmenin yanında duruyor... Onun için diyorum gerçekten sınıf öğretmenlerine ilk 4’te bayanları alırdım diye”
Cefakâr, vefakâr ve sabırlı olması	Maarif Müfettişi, K ₁₈ , E	“Öncelikle sınıf öğretmeni merhametli olmalıdır, merhametli değilse sınıf öğretmeni çocuklara çok faydalı olamaz bence. Eğer bayansa, anne sınıf öğretmeni ile yeni başlayan bekâr bir sınıf öğretmeni çok farklıdır. Şöyle, olumsuz bir şey olduğunda empati kurabilme yani kendi çocuğunun yerine koyabilmeli, gözü önünde getirebilmeli. Anne olan veya baba olan bir sınıf öğretmeni daha sabırlı oluyor, daha merhametli oluyor...”
	Öğretmen, K ₄₀ , K	“... Öğretmen anne-baba gibi sabrediyor. Öğretmenlik sabır işi, sabır ve sevgi. Bunlar olduğu zaman meslek aşkı oluyor. Bunlar olduğu zaman başarı kendiliğinden geliyor. Biz canlıyla uğraşyoruz, çocukla uğraşyoruz yani bir başka meslek gibi değil sınıf öğretmenliği.”
Empati kurabilme yeteneği olması	Okul yöneticisi, K ₂₇ , K	“Ben sınıf öğretmenin her zaman anaç olması taraftarıyım. Çünkü duygulu ve empati kuran kişi odur... Yeri geldiğinde çocuğun yaşına empati kurabilsin. Sınıf öğretmenin daha çok empati kurması lazım; rehberlikçi gibi olması lazım; çünkü onun yeri farklı akademik olarak değil daha çok davranışsal olarak yani sınıf öğretmeni her şeyiyle farklıdır.”

Veli, K₄₄, K “... İlkokul öğretmenimin yeri bende ayırır. Beni sıradan biri değil hep kızı gibi severdi. Bütün sınıfı kızı, oğlu gibi görmüş. Gözlük sınıfta tek ben takardım; çok zoruma giderdi. O da özellikle yakın gözlüklerini takıp; biz daha iyi görmek için gözlük takıyoruz; benim kızım da daha iyi görüyor. Kızım derken sadece bana özel değildi, o sınıfta 35 kişi hepimize...”

Tema 3: Bireysel Farklılıkları Dikkate Alan Öğretmen

Şekil 4. “Bireysel Farklılıkları Dikkate Alan Öğretmen” Değerinin Alt Temaları

Bu temayı toplamda 37 katılımcı ürettikleri metaforlarıyla temsil etmektedir. “Sınıf öğretmenlerinin “bireysel farklılıkları dikkate alan öğretmen” niteliğinde sahip olması gereken mesleki değerine de vurgu yapılmıştır. “Bireysel farklılıklara göre öğrencileri yetiştirmeye çalışması, öğrencilerin farklılıklarına saygı duyma, Bireysel farklılıklara göre öğrenme ortamı tasarlayabilmesi, bireysel farklılıklara göre yöntem-tekni kullanabilmesi, bireyleri bir bütün olarak (bilişsel, ahlaki ve değerler yönünden) desteklemesi ve geliştirmesi, bireyleri bir bütün olarak değerlendirebilme becerisine sahip olması” her beş gruptaki katılımcılar tarafından ortak olarak nitelendirilken; bireyleri zihinsel ve duygusal yönlerden hayata hazırlayabilmesi, “bireyleri zihinsel ve duygusal yönlerden hayata hazırlayabilme” alt teması ise katılımcılardan sadece veli grubu tarafından ifade edilmemesi dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 10.

“Bireysel farklılıkları dikkate alan öğretmen” temasına yapılmış olan yüklemeler

Alt Temalar	Öğretim Üyesi, f	Maarif Müfettişi f	Okul Yöneticisi f	Öğretmen f	Veli f
Bireysel farklılıklara göre öğrencileri yetiştirmeye çalışması	3	6	7	7	8
Öğrencilerin farklılıklarına saygı duyması	1	4	5	6	3
Bireyleri zihinsel ve duygusal yönlerden hayata hazırlayabilmesi	1	3	4	3	
Bireysel farklılıklara göre öğrenme ortamı tasarlayabilmesi	1	3	2	4	2
Bireysel farklılıklara göre yöntem-tekni kullanabilmesi	1	3	2	2	1
Bireyleri bir bütün olarak desteklemesi ve geliştirmesi	1	3	2	3	1
Bireyleri bir bütün olarak değerlendirebilme becerisine sahip olması	1	3	1	2	1

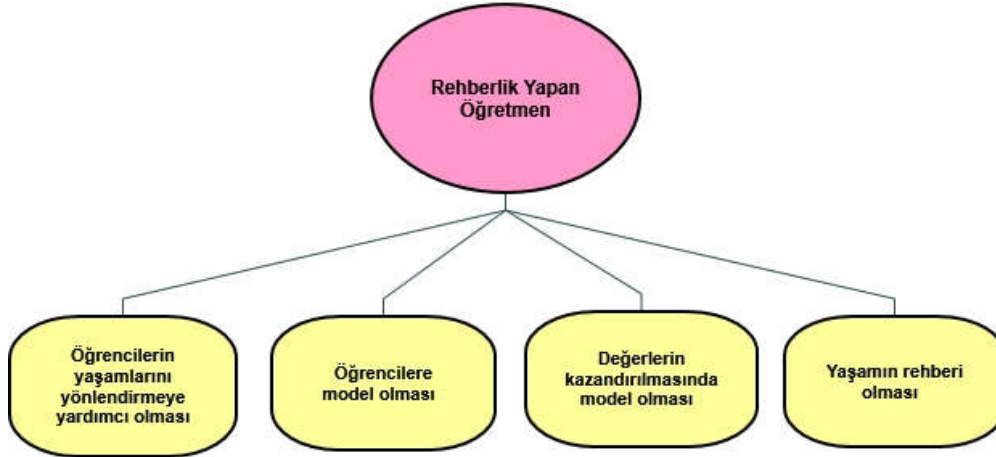
Araştırma bulgularına göre oluşturulan “bireysel farklılıkları dikkate alan öğretmen” temasına yönelik üretilen metaforların özelinde sınıf öğretmeni; bireysel farklılıklara göre öğrencileri yetiştirmeye çalışarak öğrencilerin farklılıklarına saygı duyan, bireyleri zihinsel ve duygusal yönlerden hayata hazırlayabilmek için bireysel farklılıklara göre öğrenme ortamı tasarlayarak, yöntem-teknik kullanabilen ve bireyleri bir bütün olarak (bilişsel, ahlaki ve değerler yönünden) destekleme, geliştirebilme ve değerlendirebilme becerisine sahip olan mesleki bir kişilik olarak tanımlanmıştır. Bu temayı oluşturan metaforların temel özellikleri Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11.

“Bireysel farklılıkları dikkate alan öğretmen” temasını oluşturan metaforların temel özellikleri

<i>Alt Temalar</i>	<i>Katılımcı Türü</i>	<i>Niteleme</i>
Bireysel farklılıklara göre öğrencileri yetiştirmeye çalışması	Öğretim üyesi, K ₁ , E	“Sınıf öğretmenini belki bir bahçıvan olarak düşünebiliriz. Çünkü her öğrenciyi bir bitkiye benzetirsek; bir çiçek, her biri farklı çiçek türü olursa. Her birinin ihtiyaç duyduğu şeyler aslında farklı. Mesela bitkilerin farklı gübrelere, farklı oranlarda sulamalara ve farklı topraklara ihtiyacı vardır. Ve bunu bahçıvan elinden geldiği kadar vermeye çalışır, onları yetiştirmeye çalışır ve kendilerini özgür bırakarak...”
	Okul Yöneticisi, K ₂₃ , E	“... Her çocuğun ilgisi, yeteneği farklıdır. Onu görmek lazımdır; illa sizin istediğiniz kaleye gol atması gerekmez. Çocuk sizin hiç sevmediğiniz bir kaleye de gol atabilir ama gol atmıştır. Bu çocuğu bu şekilde görmek lazım...”
	Veli, K ₄₇ , K	“... Her çocuk farklıdır; öğretmen hepsiyle ilgileniyor. Kimi çocuğun zekâsı az olur; kimisi resimde iyidir... ona göre yaklaşabilmeli.”
Öğrencilerin farklılıklarına saygı duyması	Okul Yöneticisi, K ₂₉ , E	“Sınıf öğretmeni çocuğun dünyasıdır. Çocuğun dünyasına hitap etmezse; yönlendirmesi ve başarılı olma şansı yok. Bir lider olarak otistik çocuğu da kendi çocuğu gibi sevecek, sevgiyle yaklaşacak. Çocuğun dünyasına, iç dünyasına girecek...”
Bireyleri zihinsel ve duygusal yönlerden hayata hazırlayabilmesi	Öğretim üyesi, K ₁₂ , E	“Sınıf öğretmeni adanmıştır, çünkü mesleğine ve çocuklara kendini adanmıştır... Çocukların bilişsel, zihinsel, ahlaki ve değerler yönünden sağlıklı bir şekilde nasıl gelişebilecek bunlarla ilgili kaygılar taşıması ve bunu desteklemesi gerekiyor...”
Bireysel farklılıklara göre öğrenme ortamı tasarlayabilmesi	Öğretim üyesi, K ₁₁ , E	“... Bir şekilde onların ihtiyacını, bir nevi ortamı zenginleştirerek onların yeşermesine, bitkilerin yeşermesine imkân tanır. Öğretmenler de bir nevi sınıfta ve eğitimde öyle olması lazım. Onların kendi geleceklelerini oluşturabilecekleri, kendi ayakları üzerinde durabilecekleri bir birey haline dönüşebilmeleri için ortamı zenginleştirmeleri lazım...”
	Okul yöneticisi, K ₂₂ , E	“Toprak doğaldır; öğretmenin de doğal bir öğrenme ortamı oluşturması lazım; her şeyin en doğal topraktır, o yüzden sınıf öğretmeni de doğal olmalıdır. Toprak dünyadaki en yaratıcı şeylerden biridir çünkü tabiat gibi eşsiz bir şey bize sunuyor ve onu barındırıyor...”
Bireysel farklılıklara göre yöntem-teknik kullanabilmesi	Öğretmen, K ₄₁ , E	“... o kadar çok bireysel farklılık içine girdiğimizde; hepsiyle yakından ilgilenip, hepsini ortak bir çatı altında toplayıp, hepsini yetiştiriyoruz... sınıf ortamında herbirine hitap edebilecek materyaller, enstrümantaller bulundurmanız gerekiyor...”
Bireyleri bir bütün olarak desteklemesi ve geliştirmesi	Öğretmen, K ₃₇ , E	Sınıf öğretmeni bilgi de veriyor; bunun yanında ahlak, davranış... Öğretmen bir yaşam kaynağıdır: çocukların umutsuzluğa düştüğü an elinden tutan öğretmendir, onları ayağa kaldıran, umut veren yaşam felsefesi veren öğretmendir. Çocuğun dünyasına aydınlatabilen, bir anda çocuğun karanlık dünyasını aydınlatabiliyor sınıf öğretmeni...”
Bireyleri bir bütün olarak değerlendirebilme becerisine sahip olması	Öğretmen, K ₃₈ , E	“Sınıf öğretmeni branş öğretmeninden ayrılır. Bu özellikler bir bütün olarak, bir birey olarak çocuğun iyi bir insan iyi, bir vatandaş olması için. Herkes üniversite okumayabilir ama iyi bir insan olabilir... Öğretmen de çok iyi bir öğretmen olacak; doğruyu, adaleti özellikle adaleti öğretmeli. İnsanlar arasında ayırım yapmadan onları yetiştirmeli...”

Tema 4: Rehberlik Yapan Öğretmen

Şekil 5. “Rehberlik Yapan Öğretmen” Değerinin Alt Temaları

Bu temayı toplamda 34 katılımcı ürettikleri metaforlarıyla temsil etmektedir. “Sınıf öğretmenlerinin mesleki değeri olarak; “rehberlik yapan öğretmenin” sahip olması gereken mesleki değerler “öğrencilerin yaşamlarını yönlendirmeye yardımcı olması, öğrencilere model olması, değerlerin kazandırılmasında model olması, yaşamın rehberi olması” beş gruptaki katılımcıların tamamı tarafından ortak olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 12.

“Rehberlik yapan öğretmen” temasına yapılmış olan yüklemeler

Alt Temalar	Öğretim Üyesi, f	Maarif Müfettişi f	Okul Yöneticisi f	Öğretmen f	Veli f
Öğrencilerin yaşamlarını yönlendirmeye yardımcı olması	2	6	2	10	7
Öğrencilere model olması	1	8	2	3	3
Değerlerin kazandırılmasında model olması	1	6	4	1	1
Yaşamın rehberi olması	1	5	2	2	3

Araştırma bulgularına göre “rehberlik yapan öğretmen” temasına yönelik üretilen metaforların tanımı sınıf öğretmenini; öğrencilerin yaşamlarını yönlendirmeye yardımcı olmak için değerlerin kazandırılmasında model olabilen yaşamın rehberi mesleki bir kişilik olarak ifade edilmiştir. Bu temayı oluşturan metaforların temel özellikleri Tablo 13’de verilmiştir.

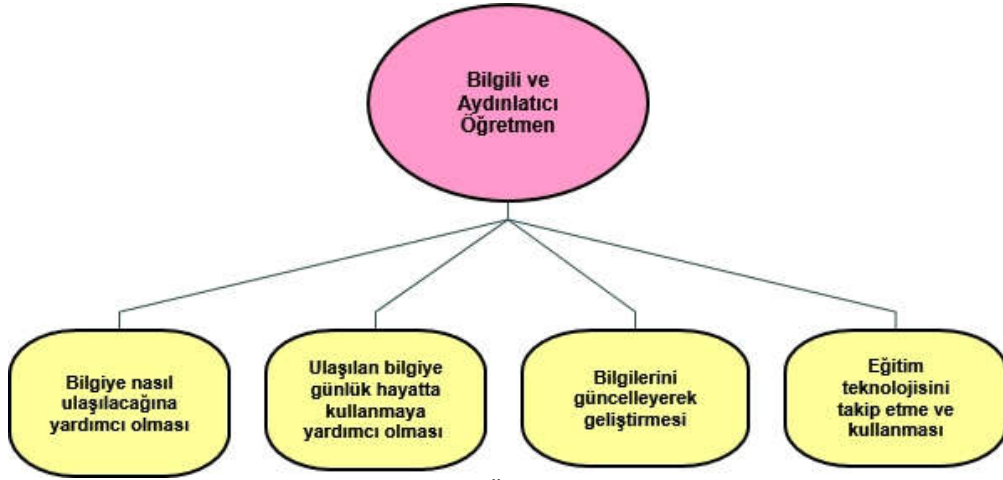
Tablo 13.

“Rehberlik yapan öğretmen” temasını oluşturan metaforların temel özellikleri

Alt Temalar	Katılımcı Türü	Niteleme
Öğrencilerin yaşamlarını yönlendirmeye yardımcı olması	Öğretim üyesi, K ₆ , E	“Öğrencilerin yaşamlarını yönlendirecek, onlara model olacak biri aslında. Bununla birlikte gerçekten çocukların iyi ve doğruyu, yanlış, iyiyi, kötüyü, doğruyu ayırt edecek bir ideal olabilirler onlar için, gelecek yaşam çizgilerini gösterebilecek, yaşam çizgilerini çizilebilecek bir örnek model olabilirler diye düşünüyorum...”
Öğrencilere model olması	Öğretim üyesi,	Çocuklar sınıf öğretmenini öyle bir yere oturtuyorlar ki; onlar için hayatlarının idolu olarak bakıyorlar. Onların hayatlarının modelleri,

	K ₄ , E	örnekleri anne-baba doğru öğretmen yanlış yapsa dahi anne-babanın yaptıkları yanlış öğretmenin yaptıkları doğru olarak algılanıyor çünkü anne babaların dahi üzerinde bir yere oturtuyorlar, çocuklar için öğretmen herşey. İlkokul öğretmenleri, çocukların o dönemlerdeki idolüdür. İlkokul dönemine, hayatlarının merkezine oturdıkları bir idol olarak, örnek model insan olarak görüyorum...”
	Maarif Müfettişi, K ₁₇ , E	“... Öğretmenlik bizim kültürümüzde öğretici-egitici örnek rol model anlayışından dolayı “peygamberlik mesleği” diyerek ifade edilmiştir...”
	Okul Yöneticisi, K ₂₄ , E	“Sınıf öğretmeni bir modeldir bence. Çocuğun hayalindeki bir modeldir. Her çocuk öğretmene bir model, ideal yükler çünkü her çocuğun gözünde öğretmen farklı bir yer edinir...”
Değerlerin kazandırılmasında model olması	Öğretim üyesi, K ₆ , E	“... Ben değerlerin bir yol haritası olduğunu düşünüyorum sınıf öğretmenin. Bizim yaşamımızı kuşatan, bizim yaşamımıza yön ve şekil veren bir yol haritası olduğunu düşünüyorum.”
	Okul Yöneticisi, K ₂₆ , E	“... Annelerin biçimlendirme yaptığını düşünüyorum aslında öğretmen de bir biçimde biçimlendirme yapmaktadır. Öğrencileri yetiştirmede biçimlendirme özelliği olması; öğretmen çocuklara davranış kazandırır, ahlaki değerlerin öğretilmesinde çok önemli bir katkısı vardır. Değerlerin öğretilmesinde annelerimiz gibi sınıf öğretmenimiz de model olmaktadır.”
Yaşamın rehberi olması	Öğretim üyesi, K ₁₀ , E	“Sınıf öğretmeni belki yaşamın rehberi de olabilir. Sınıf öğretmenliği açısından düşündüğümüz zaman çocukları hayata hazırlamak olduğuna göre onun rehberidir. İlkokul düzeyinde her açıdan; dört işlemdir, okuma yazmasıdır, değerleridir; onun rehberi. İlkokul öğretmeni çocuklar için hayat rehberi, sadece bilgiye erişim açısından değil...”
	Öğretmen, K ₄₂ , E	“Çocuğun hayatındaki ilk yolu açan sınıf öğretmenidir. Çocuk bu hayatta bir yola çıkıyor ve bu yolun ilk kapılarını açıyor. Açılan bu ilk kapıların girişi, çocuğun hayal dünyasında hayatını şekillendirecek; bu açıdan bence bir hayat rehberidir sınıf öğretmeni. Sınıf öğretmeni her dersine gidiyor, her alanda çocuğun hayatının içerisinde. Sınıf öğretmeni öğrenciye ucu açık bir rehber olması gerekiyor çünkü açtığınız yol sizden sonra da devam edecek...”
	Öğretmen, K ₄₃ , E	“Öğretmen de güneş gibi çocuklara yol göstermeli, onların içini aydınlatmalı, onları bir sonraki kademeye hazırlayabilmeli. İkinci kademeye, ortaöğretime, üniversite dönemine sağlıklı bir şekilde hazırlayabilmeli. Güneş nasıl etrafını aydınlatıyorsa öğretmen de o yönde çocukları aydınlatabilmeli... Öğretmenin güneş gibi, öğrenciye sunduğu sıcaklık hayat boyu devam eder. Öğretmeninden aldığı ilk ışık, ilk sıcaklık hayatı boyunca onu başarıya ulaştırabilmeli, amacına ulaştırabilmeli. Bu yüzden sınıf öğretmeni önemlidir, benim için...”

Tema 5. Bilgili ve Aydınlatıcı Öğretmen

Şekil 6. “Bilgili ve Aydınlatıcı Öğretmen” Değerinin Alt Temaları

Bu temayı toplamda 29 katılımcı ürettikleri metaforlarıyla temsil etmektedir. “Sınıf öğretmeni”nin mesleki değeri olarak; “bilgili ve aydınlatıcı öğretmen”; “bilgiye nasıl ulaşılabacağına yardımcı olması” her beş gruptaki katılımcılar tarafından ortak olarak nitelendirilirken; “ulaşılan bilgiye günlük hayatta kullanmaya yardımcı olması” öğretim üyesi, maarif müfettişi, öğretmen ve veli olmak üzere dört katılımcı grubu tarafından ortak olarak; “bilgilerini güncelleyerek geliştirmesi” ve “eğitim teknolojilerini takip etme ve kullanması” alt temaları maarif müfettişi, okul yöneticisi, öğretmen ve veli olmak üzere dört katılımcı grubu tarafından ortak olarak nitelendirilirken öğretim üyesi katılımcılar tarafından ifade edilmemesi dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 14.

“Bilgili ve aydınlatıcı öğretmen” temasına yapılmış olan yüklemeler

Alt Temalar	Öğretim Üyesi, f	Maarif Müfettiş i f	Okul Yöneticisi f	Öğretmen f	Veli f
Bilgiye nasıl ulaşılabacağına yardımcı olması	1	7	1	4	5
Ulaşılan bilgiye günlük hayatta kullanmaya yardımcı olması	1	3		4	1
Bilgilerini güncelleyerek geliştirmesi		5	2	4	1
Eğitim teknolojilerini takip etme ve kullanması		2	1	2	1

Araştırma bulgularına göre oluşturulan “bilgili ve aydınlatıcı öğretmen” temasına yönelik üretilen metaforların betimlemelerinde sınıf öğretmeni; öğrencinin bilgiye nasıl ulaşılabacağına yardımcı olurken ulaşılan bilgileri günlük hayatta kullandırarak, bilgilerini güncelleyip geliştiren, eğitim teknolojilerini takip eden ve kullanan mesleki bir kişi olarak görülmüştür. Bu temayı oluşturan metaforların temel özellikleri Tablo 15’de vermiştir.

Tablo 15.

“Bilgili ve aydınlatıcı olan öğretmen” temasını oluşturan metaforların temel özellikleri

Alt Temalar	Katılımcı Türü	Niteleme
Bilgiye nasıl ulaşılabacağına yardımcı olması	Öğretmen, K ₄₃ , E	“... Öğretmeninden aldığı ilk ışık, ilk sıcaklık hayatı boyunca onu başarıya ulaştırabilmeli, amacına ulaştırabilmeli. Bu yüzden sınıf öğretmeni önemlidir, benim için. Öğretmen güneş gibi, öğrencileri için geleceğe yönelik ufuk belirleyebilmeli, geleceğe dönük ufuk belirlemelerinde yardımcı olmalı...”
Ulaşılan bilgiye günlük hayatta kullanmaya yardımcı olması	Öğretmen, K ₃₇ , K	“Bir öğretmenin çok çok bilgili olacağına inanmıyorum; yani sadece çocuğa nasıl öğreneceğini, problemleri nasıl çözeceğine yol gösterme ve rehberlik yapmalı. Yani yaratıcı olmalı çocuk, çocuk buluşçu olmalı, bu çok önemli. Öğretmen de kendini güncelleyerek bir adım önde yürümeyi, toplumun önünde bir adım önünde yürüyerek yaşama tutunmaya öğretir çocuğa...”

Bilgilerini güncelleyerek geliştirmesi	Öğretmen, K ₃₄ , E	“Bir öğretmen sanattan iyi anlamalı, spordan iyi anlamalı, bilimden iyi anlamalı diye düşünüyorum. Çocukları bu alanlarda geliştirmelisiniz. Bence her sınıf öğretmeni bu temel alanlarda kendini geliştirmeli çünkü çocukları sınıf öğretmenleri yetiştirecek. Bu nedenle sınıf öğretmenleri bilgilerini güncelleyen ve geliştirebilen kişiler olmalıdır.”
Eğitim teknolojilerini takip etme ve kullanması	Öğretim üyesi, K ₁₀ , E Okul Yöneticisi, K ₂₀ , E	“... sınıf öğretmenin alanına sahip olması gerekir. İyi materyalleri olması lazım. Bu açıdan sınıfta sunacağı dersleri, materyalini hazırlıklı olması gerekir, doğadaki materyalleri sınıfa taşıyabilir ...” “... Sınıf öğretmenin teknolojiyi çok iyi takip etmesi lazım, bilişim teknolojilerinde sınıf öğretmeni çok donanımlı olması lazım. Sağlık noktasında; sağlık bilgisini iyi bilmesi lazım, hayvanlar dünyasındaki, bitkiler dünyasındaki bilgileri çok iyi bilmesi lazım. Sınıf öğretmenimiz dini konularda da yeterince bilgiye sahip olması lazım, öğrenci bir soru sorduğu zaman ona yeterince cevap verebilecek yeteneğe sahip olması lazım.”

Tema 6: Geleceğin Güvencesi Olan ve Bireyleri Yaşama Hazırlayan Öğretmen

Bu temayı toplamda 22 katılımcı ürettikleri metaforlarıyla temsil etmektedir. “Sınıf öğretmeni”nin “geleceğin güvencesi olarak bireyleri yaşama hazırlaması” mesleki değeri beş gruptaki katılımcıların tamamı tarafından ortak olarak nitelendirilmiştir. “Geleceğin güvencesi olarak bireyleri yaşama hazırlaması” teması; “bireyi yönlendiren ve geleceğe hazırlayan toplumsal lider olma”, “bireyleri hayata hazırlama” ve “ bireylerin günlük yaşamda problem çözmelerine yardımcı olma” alt temalarından oluşurken güvenilirlik çalışması kapsamında uzmanlarla yapılan görüş birliğiyle alt temaların çok kapsamlı olması nedeniyle ana temanın, bu temaların özelliklerini temsil kapsamında çalışmanın bu bölümündeki tema tek tema başlığı altında toplanmıştır.

Tablo 16.

“Geleceğin güvencesi olan ve bireyleri yaşama hazırlayan öğretmen” temasına yapılmış olan yüklemeler

Tema	Öğretim Üyesi, f	Maarif Müfettişi, f	Okul Yöneticisi, f	Öğretmen, f	Veli, f
Geleceğin güvencesi olarak bireyleri yaşama hazırlaması	2	8	6	3	3

Araştırma bulgularına göre oluşturulan “geleceğin güvencesi olarak bireyleri yaşama hazırlaması” temasına yönelik üretilen metaforların açıklamalarında sınıf öğretmeni; bireyleri sevgisiyle ve bilgisiyle her birinin çok değerli olduğuna inanarak onların potansiyellerini ortaya çıkartarak geleceğe hazırlayan toplumsal bir lider olarak yansıtılmıştır. Bu temanın temel özellikleri Tablo 17’de verilmiştir.

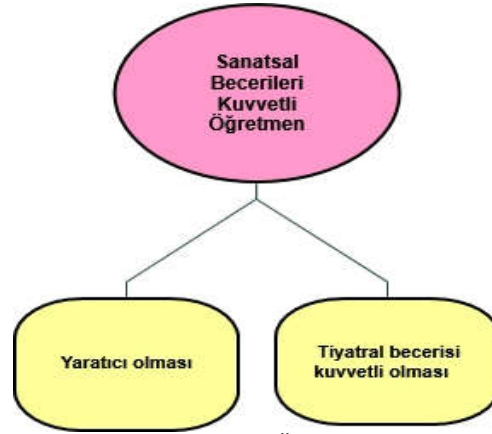
Tablo 17.

“Geleceğin güvencesi olan ve bireyleri yaşama hazırlayan öğretmen” temasının temel özellikleri

Tema	Katılımcı Türü	Niteleme
Geleceğin güvencesi olan ve bireyleri yaşama hazırlayan öğretmen	Öğretim üyesi, K ₉ , K	“Sınıf öğretmeni bir liderdir diyebilirim, öğretim lideri ya da toplumsal lider diyebilirim. Çünkü bireyi şekillendiren ve gelecekteki yapısını oluşturan özellikle sınıf öğretmenleridir...”
	Maarif Müfettişi, K ₁₄ , E	“Sınıf öğretmeni ağaç gibidir. Çünkü her öğrencisi farklı bir dalıdır ama aynı gövdeden beslenirler. Eğer öğretmen neyse çocukları da o olacaktır. Sağlıklı bir ağaçsa çocukları da sağlıklı, yaprakları da meyvesi de sağlam olacak ama değilse değilse üzgünüm ki; çürük meyveler olacak.”
	Okul Yöneticisi, K ₂₅ , E	“Benim gözümde sınıf öğretmeni çocuğun hayat sigortası bence. Çünkü sigorta paneli attığı zaman ışık yanmaz. Çocuğu kazanması gereken değerlerin yönlendirmesi ilkokul öğretmeninden geçiyor. En günahsız, en masum ilkokul çocuklarıdır... Sıfırdan kazanım kolaydır ama olan bir davranışı değiştirmek zor olduğu için bu noktada sınıf öğretmenlerinin sorumluluğu daha fazla. İşi

	daha kolay sınıf öğretmenin; eğer öğrencisi severse sınıf öğretmenini çok şeyler değişir...”
Öğretmen K ₄₁ , E	“Sınıf öğretmenliğinin sevgiye yönelik bir iş olduğunu bilerek yapılması gerektiğini, hissedilen sevginin öğrencilere geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğretmenlerimiz karşısındaki bireylerin, bir tek öğrencinin bir dünyayı yönetebileceğine inanarak öğretmenliğe başlamaları gerektiğine inanıyorum. Çünkü bir çocuk dünyayı yönetebilir; o çocuk da onların sınıfından çıkabilir. O kadar büyük ve potansiyel bir hazine ile karşı karşıya olmaları gerektiğini bilmeleri lazım. Karşımızdaki bireyler çok değerli, çok önemli...”

Tema 7: Sanatsal Becerileri Kuvvetli Öğretmen

Şekil 7. “Sanatsal Becerileri Kuvvetli Öğretmen” Değerinin Alt Temaları

Bu temayı toplamda 17 katılımcı ürettikleri metaforlarıyla temsil etmektedir. “Sınıf öğretmeni”nin “sanatsal becerileri kuvvetli öğretmen” mesleki değerleri “tiyatral becerisi kuvvetli olması” alt teması dört gruptaki katılımcılar tarafından ortak olarak nitelendirilirken “yaratıcı olması” alt teması yine aynı katılımcı grubu tarafından nitelendirilmiştir. Katılımcı gruplarından veli grubu tarafından sınıf öğretmenlerinin sanatsal yönüne nitelendirilmemesi de dikkat çekici bir bulgunun yansımasıdır.

Tablo 18.

“Sanatsal becerileri kuvvetli öğretmen” temasına yapılmış olan yüklemeler

Alt Temalar	Öğretim Üyesi	Maarif Müfettişi	Okul Yöneticisi	Öğretmen	Veli
	f	f	f	f	f
Yaratıcı olması	5	2	1	1	
Tiyatral becerisi kuvvetli olması	2	1	3	2	

Araştırma bulgularına göre oluşturulan “sanatsal becerileri kuvvetli öğretmen” temasına yönelik üretilen metaforların yansımasında sınıf öğretmeni; tiyatral becerisi kuvvetli olmasıyla, çok yönlü düşünebilen ve yaratıcı bireyler yetiştirebilecek bir kişi olarak mesleki değer yönüne atıfta bulunulmuştur. Bu temanın temel özellikleri Tablo 19’de vermiştir.

Tablo 19.

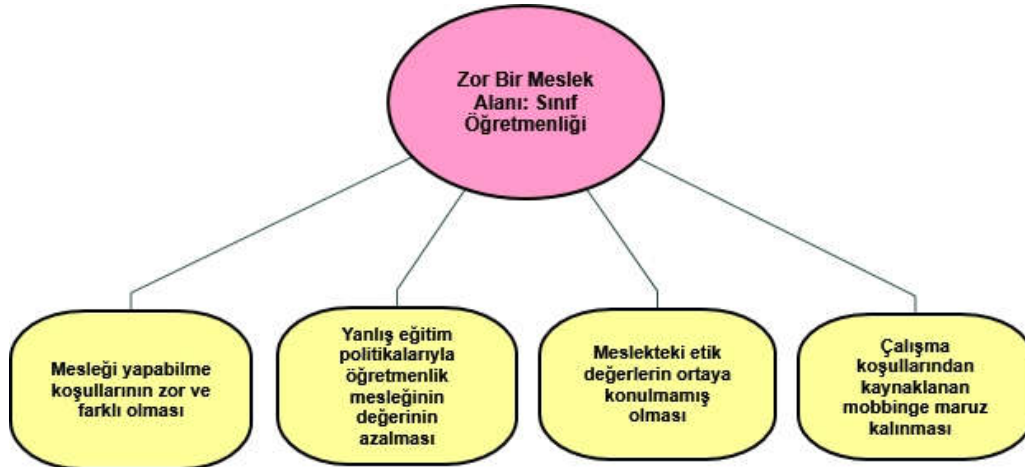
“Sanatsal becerileri kuvvetli olan öğretmen” temasının temel özellikleri

Alt Temalar	Katılımcı Türü	Niteleme
-------------	----------------	----------

Tiyatral becerisi kuvvetli olma	Maarif Müfettişi, K ₂₀ , E	“Sınıf öğretmeninin çok iyi bir tiyatroçudur, çünkü öğrenci o sınıfa girmek için can atacak yani ben bugün bu sabah öğretmenimle buluşacağım deyip evden o şekilde çıkmasını sağlaması lazım. Sınıf öğretmeni Türkiye’de çok iyi rol yapması lazım, öğrenciye kalıcı bilgileri, istediği bilgileri uygun rollerle verebileceğini düşünüyorum...”
	Okul Yöneticisi, K ₃₁ , E	“Sınıf öğretmeninin bireysel özelliklerinden en büyük yeteneğinin drama olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü, aslında sınıf öğretmenleri birer oyuncu tabii tüm öğretmenler birer oyuncu ama en büyük oyuncular sınıf öğretmenleri...”
Yaratıcılık	Okul Yöneticisi, K ₂₉ , E	“Öğretmenin farklı icraları var, bu icraların sonunda farklı eserler de çıkıyor; her bir öğrenci farklı aslında. Biz hepsini bir kalıptan çıkarmaya çalışıyoruz; hepsi iyi matematik problemi çözsün, Türkçeyi iyi kullansın ama hepsi aynı yetenekte değil işte, hepsi aynı şekilde getirilemiyor. Öğretmen sanatçı olarak bunu bir sanat eseri haline getiriyor, şekillendiriyor. Güzel eserlerde farklı yöntem-tekniği farklı, çıkan eser bir sanat eseri tabii yapabilirsiniz; sanat eseri yapamazsanız eğitim zayıf diyebiliriz. Bence işin iyi insan olarak öğrenci yetiştirebilmek, yeniliklere açık, öğrenmeyi öğretebilen hayata olumlu bakabilen öğrenciler yetiştirmek, bardağın boş tarafını değil de dolu görmek; böyle öğrenciler yetiştirebilirsek bence bu bir sanat olur.”
	Öğretmen, K ₃₉ , K	“Sınıf öğretmeni gerçekten öğrenciyi işleyen bir sanatçıdır çünkü nihayetinde öğrenci bir sanat eseridir. Öyle olmalıdır. Ben bir sanatçıya benzetmeyi daha uygun buluyorum çünkü öğretmenlik bir sanat mesleğidir. Öğrenci bir sanat eseri, öğretmenlik bir sanat. Her sanatçının bir eseri, kendine has yöntemi vardır. Öğretmek bir sanattır aslında...”

Tema 8: Zor Bir Meslek Alanı: Sınıf Öğretmenliği

Şekil 7. “Zor Bir Meslek Alanı: Sınıf Öğretmenliği” Değerinin Alt Temaları

Bu temayı toplamda 8 katılımcı ürettikleri metaforlarıyla temsil etmektedir. “Zor bir meslek alanı: sınıf öğretmenliği”nin alt temalarının “mesleği yapabilme koşullarının zor ve farklı olması, yanlış eğitim politikalarıyla öğretmenlik mesleğinin değerinin azalması, çalışma koşullarından kaynaklanan mobbinge maruz kalınması” katılımcı gruplarından sadece öğretim üyeleri tarafından ifade edilirken; “meslekteki etik değerlerin (mesleki standartlar) ortaya konulmamış olması” öğretim üyeleri ve maarif müfettişleri katılımcı grubu tarafından ortak olarak vurgulanmıştır. Bu tema başlığı altında okul yöneticisi, öğretmen ve veli grubundaki katılımcılar tarafından sınıf öğretmenliği mesleğinin zorluğuna atıfda bulunulmaması dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 20.

“Zor bir meslek alanı: sınıf öğretmenliği” temasına yapılmış olan yüklemeler

Alt Temalar	Öğretim Üyesi	Maarif Müfettişi	Okul Yöneticisi	Öğretmen	Veli
				f	f

	f	f	f
Mesleği yapabilme koşullarının zor ve farklı olması	3		
Yanlış eğitim politikalarıyla öğretmenlik mesleğinin değerinin azalması	2		
Meslekteki etik değerlerin ortaya konulmamış olması	1	1	
Çalışma koşullarından kaynaklanan mobbinge maruz kalınması	1		

Çalışma bulgularına göre “zor bir meslek alanı: sınıf öğretmenliği” temasına yönelik üretilen metaforlarda sınıf öğretmenliği; mesleği yapabilme koşullarının zor ve farklı olması, uygulanan yanlış eğitim politikalarıyla öğretmenlik mesleğinin değerinin azalması, meslekteki etik değerlerin (mesleki standartlar) ortaya konulmamış olması ve çalışma koşullarından kaynaklanan mobbinge maruz kalınan bir meslek olduğu ortaya konmuştur. Bu temanın temel özellikleri Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21.

“Zor bir meslek alanı: sınıf öğretmenliği” temasının temel özellikleri

Alt Temalar	Katılımcı Türü	Niteleme
Mesleği yapabilme koşullarının zor ve farklı olması	Öğretim üyesi, K ₂ , E	“Ben mevsim itibarıyla kardelen çiçeğine benzetebilirim öğretmeni. Çünkü öğretmenlik yapmanın, gerçekten mesleğin gerektirdiği bir biçimde öğretmen olabilmenin koşulları çok zor. Hem hizmet öncesinde eğitim açısından hem mesleğin devamı açısından hem de okuldan, okulda öğretmenlik yapabilme açısından zor. Eğer öğretmenler ayakta kalabiliyorsa, karda, kışta bir kardelen çiçeğine benzetebilirim. Bunu şunun için söylüyorum; hakikaten çok zor koşullarda öğretmenlik yapılıyor, yetiştiriliyor. Adil olmayan bir sistem var, birçok yerde okul var bazıları hoca bulamıyor, bazıları hoca buluyor; altyapı bulamıyor, derslik bulamıyor gibi böyle sıkıntılar var. Çünkü günümüzde öğretmen olmak zor, özet olarak...”
	Öğretim üyesi, K ₇ , E	“Çalışan, çabalayan, zorluklarla mücadele eden özellikle de sınıf öğretmenliği alanından birisi olarak öğrencilerimizin köylerden, birleştirilmiş sınıflardan başlaması, bir taraftan soğukla, bir taraftan yeni mesleği tanımakla, ailelerinden uzakta bir hayatın içerisine girmelerini biraz ben böyle tasını, tarağını, yorganını toplayıp başka şehirlere çalışmaya giden amelelere benzetiyorum diyebilirim açıkçası. Gerçekten insanların gitmeye çekindikleri tepede sadece bir ışığın görüldüğü bir yerde tek çalışan olarak bir öğretmen, sınıf öğretmeni mutlaka var...”
Yanlış eğitim politikalarıyla öğretmenlik mesleğinin değerinin azalması	Öğretim üyesi, K ₈ , E	“Sınıf öğretmenliği günümüzde değerini yitiren bir meslek oldu. Bundaki en önemli etken yanlış politikaların olması, yanlış bireylerin bu camiada olması. 70’li, 90’lı yıllarda geliştirilen yanlış uygulamalar; mektupla öğretim, hızlandırılmış öğretimler, ziraatçıların şu anda hala sınıf öğretmenliği yapıyor olması. Bana göre sınıf öğretmenliği lisansına, sahip sadece bu alanda yetişmiş kişilerin sınıf öğretmenliği mesleği yapması gerekir. Herkes işini yaparsa, o işler yarar gösterir. O halde bakanlığın almış olduğu kararlar etkilemektedir. Öğretmenlik mesleğine verilen değeri de etkilemektedir...”
Meslekteki etik değerlerin ortaya konulmamış olması	Öğretim üyesi, K ₁₃ , E	“Herhangi bir kabın içerisindeki su gibi. Öğretmenimiz de sistem içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı bağlamında düşünüyorum, özel kurumlarda da bunlar çok farklı değil. Günün siyasi, sosyal, kültürel konjektöründen aşırı derecede etkileniyorlar ve kendi inançları, değerleri ne olursa olsun konjektörün ne emrettiği önemli. Ama bunlar aslında etik değerlerin olmadığıyla ilgili açıklanabilir...”
	Maarif Müfettişi, K ₃₀ , E	“... Öğretmenliğin bir standardı olmalı. Bahçıvan diye size bahçeyi verdiler; siz bir ay sonra bütün bahçeyi kuruttunuz. Bu adama siz ekmek verir misiniz? Standartları belirlemede kişilerin kendi inisiyatifleriyle olmaz. Devlet onu belirleyecek; bana diyecek ki benim öğretmenimin standardı bu belirleyecek, bundan aşağıya düşmeyecek...”

Çalışma koşullarından kaynaklanan mobbinge maruz kalınması	Öğretim üyesi, K ₈ , E	“... Öğretmenlerimiz, mesleğinin ilk yıllarında büyük bir aşkla, şevkle başlıyor ama şunu görmekteyizdir ki birkaç yaptığımız çalışmada öğretmenlerimizin ilerleyen mesleki yıllarında mobbing ya da psikolojik baskı altında kaldıklarında mesleğine karşı verdikleri değeri yitirmekte olduğunu görmekteyiz”
--	-----------------------------------	--

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın katılımcıları olan ilkökul öğrenci velisi, sınıf öğretmeni, ilkökul yöneticisi, maarif müfettişi ve sınıf öğretmenliği alanında uzman öğretim üyeleriyle “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri”ne ilişkin sahip oldukları algıları ortaya çıkarma amacıyla metaforlar kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları genelde “öğretmenlik mesleğinin mesleki değerleri”ne, özelden ise “sınıf öğretmenin mesleki değerleri”ne dikkat çekmesi açısından önemlidir. Bu çalışmaya özgün sonuçlar; sınıf öğretmenlerinin “unutulmayan öğretmen olma”, “ebeveynin üzerinde bir pozisyona sahip olma”, “ilkokul sürecinde sürekliliği gerektiren bir meslek olma”, “öğrencisinin, öğretmenini sevmesi gereken bir meslek olma gerekliliği”, “zor bir meslek alanı: sınıf öğretmenliği” betimlemeleriyle literatüre katkı sağlamıştır.

Genel anlamda, “öğretmenlik mesleğinin mesleki değerleri”nin bütünsel açıdan incelenmesi için çok sayıda metafora yönelik yapılmış çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin, öğretmenin “bilgi sağlayıcı, şekillendirici ve biçimlendirici, bireysel gelişimi destekleyici” yönünün algılanabileceği gibi aynı zamanda “yol gösterici ve yönlendirici, ebeveyn, motivasyon sağlayıcı, çözümleyici” yönü de çalışmalarda yansıtılmıştır. Bu bağlamda “öğretmenlik mesleğinin mesleki değerleri”nin sadece tek bir metaforla açıklanabilmesi mümkün değildir. Yob’un (2003) vurguladığı gibi “temelde metafor, söz ettiği olgunun kendisi değildir, onun sadece bir sembolüdür. Eğer bu olgunun kendisi olsaydı metafora gereksinim olmazdı”. Öğretmenlerin mesleki değerlerinin metaforlar aracılığıyla ulaşılmaya çalışılması, mesleki değerlere ulaşılmasında bir araç olabilir ama yeterli değildir. Bu nedenle “öğretmenlik mesleğinin mesleki değerleri”nin standartlaştırılarak ortaya konması gerekliliği bulunmaktadır. Eğitimciler için ilk mesleki etik ilkeler, Amerika Birleşik Devletlerinde National Education Association [NEA] (Amerikan Ulusal Eğitim Birliği) tarafından 1929 yılında belirlenmiştir. NEA tarafından belirlenen etik ilkeler altı kez yenilenerek 1975 yılında günümüzdeki şeklini almıştır (Özbek, 2003). 1975 yılından günümüze hitap edilen öğrenci kitlesi ve eğitim anlayışındaki değişimlere eşdeğer olarak “öğretmenlerin mesleki değerleri”ne yönelik olarak güncel değerlerinin de standartlaştırılması gerekliliğine ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Vidovic ve Velkovski (2013) tarafından “21. Yüzyılda Öğretmen Değerleri” yakın bir zamanda geleceğin öğretmen değerlerini de kapsayacak şekilde belirlenme yoluna gidilmiştir. Alanda uzman olan Vidovic ve Velkovski (2013) tarafından ortaya konulan öğretmen değerlerine karşın genelde dünyada, öğretmenlik mesleğinin mesleki değerleri eğitim kurumları tarafından ortaya konulma yoluna gidilmiştir. Bu uzman eğitim kurumlarından bazıları (Association of American Educators (Amerikan Eğitimciler Birliği) [AAE], (2015); Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium [INTASC]. (Eyaletler Arası Yeni Öğretmen Değerlendirme ve Destek Grubu), (1992); National Board for Professional Teaching Standart [NBPTS]. (Öğretmenlik Mesleği Standartları Milli Kurulu), (2004); National Council for Accreditation of Teacher Education [NCATE] (Öğretmen Eğitimi Akreditasyonu Milli Konseyi), (2006)’dir. Bu kurumlar tarafından, öğretmenlik mesleğinin mesleki değerleri 15 başlık altında sınıflandırılan mesleki değerler; genel kültür, alan bilgisi, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi, öğrenciler arasında farklılıklar, öğretim stratejileri, öğrenme ortamları, iletişim bilgi ve becerisi, öğretimin planlanması, değerlendirme bilgi ve becerisi, deneyimlerinden ders alarak gelişme, toplumsal ilişkiler, çevreyle işbirliği ve meslek ahlakı, idealizm, çalışkanlık ve fedakârlık, demokrasi kültürü ve insan hakları, eleştirel düşünce, çevre bilinci ve değeridir.

Yukarıda konuyla ilgili literatür, yurt dışında bireysel ve kurumsal çalışmalarla öğretmenlerin mesleki değerlerinin güncellenerek standartlaştırılma yoluna gidildiği ortaya koymaktadır. Bu bulgulara karşın Türkiye’de oldukça yakın bir zamanda Tunca (2012) tarafından “İlköğretim Öğretmenleri İçin, İlköğretim Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerinin Belirlenmesi” çalışmasıyla alandaki bu eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Daha önce ilköğretim olarak

adlandırılan öğretim kademesi 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Türk Eğitim Sisteminde (4+4+4) uygulamasına geçilerek okul kademeleri ilkökul, ortaokul ve lise olarak ayrılmıştır. Bu bağlamda okul kademelerdeki farklılaşmadan, öğretmen türünden ve hitap edilen öğrenci örnekleme bağlamında Türk kültürünü hitap edecek “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri”nin de standartlaştırılarak ortaya konması ihtiyacı bulunmaktadır. Literatürde yer alan yukarıda belirtilen çalışmaların kuramsal temeli ve bulguları çerçevesinde bu çalışmanın konusunu oluşturan “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri” metaforlar yoluyla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Türkiye’de metafor ve öğretmene yönelik çalışmaların 15-20 yıllık bir süreci bulunduğu söylenebilir. Türkiye’de öğretmen metaforuna yönelik olarak yapılan çalışmalarda öğretmenleri temsil eden ortak kavramsal temalar: “bilgi sağlayıcı, şekillendirici ve biçimlendirici, bireysel gelişimi destekleyici, yol gösterici ve yönlendirici, ebeveyn, motivasyon, çözümleyici-keşfedici, idareci-koruyucu”dur (Altun ve Camadan 2013; Camadan ve Kahveci, 2013; Cerit, 2008; Ekiz ve Koçyiğit 2012; Koç, 2014; Küçüktepe ve Gürültü, 2014; Oğuz, 2009; Pektaş ve Kıldan 2009; Saban, 2004; Saban vd., 2006). Bu çalışmada, bu bulguların dışında günümüzdeki sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini temsil eden “geleceğin güvencesi olan öğretmen, diğerlerinden farklı bir alan olarak sınıf öğretmenliği, zor bir meslek olarak sınıf öğretmenliği ve sanatsal becerileri kuvvetli olan öğretmen” bulguları sadece bu çalışmaya özgü dikkat çekici bulgulardır. Ulusal literatürde ise öğretmenlerin mesleki değerlerinin metaforlar aracılığıyla ortaya konduğu çalışmalara ulaşılamamıştır.

Bu çalışmanın ikinci bulgusu “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri”nin en önemli özelliği katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından “diğerlerinden farklı bir alan olarak sınıf öğretmenliği”nin görülmesi de dikkat çekici ve bu çalışmaya özgüdür. Bu sonuç Türk Eğitim Sisteminde “sınıf öğretmenliğinin profesyonel bir meslek” olduğu anlayışının katılımcıları çoğunluğu tarafından baskın bir anlayışın göstergesi olarak kabul edilebilir.

Bu çalışmada, ilkökul öğrenci velisi, sınıf öğretmeni, ilkökul yöneticisi, maarif müfettişi ve öğretim üyelerinin “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri”ne ilişkin ürettikleri metaforlardan yola çıkarak *en çok vurguladıkları mesleki değerden, en az vurguladıkları mesleki değere doğru sırasıyla*; “öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği, koruyucu ve güven dolu olan öğretmen, bireysel farklılıkları dikkate alma, rehberlik yapan öğretmen, bilgili ve aydınlatıcı olan öğretmen, geleceğin güvencesi olan ve bireyleri yaşama hazırlayan öğretmen, sanatsal becerileri kuvvetli olan öğretmen ve zor bir meslek olarak sınıf öğretmenliği” temaları takip etmektedir.

“Öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği” temasından elde edilen bulgularda sınıf öğretmenlerine yapılan yüklemelerde (anne-baba, arkadaş vb.) nitelermeleri öğretmenlik mesleğini yürüten kişilere karşı toplum tarafından yüklemeler “abla, abi, arkadaş, anne, baba, çocuk bakıcısı vb.” araştırmalarda ortaya konmuştur (Altun ve Camadan 2013; Camadan ve Kahveci, 2013; Cerit, 2008; Ekiz ve Koçyiğit 2012; Koç, 2014; Küçüktepe ve Gürültü, 2014; Oğuz, 2009; Pektaş ve Kıldan 2009; Saban, 2004; Saban vd., 2006). Buna karşın, 1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda da öğretmenlikle ilgili “öğretmenlik devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas (uzmanlık) mesleğidir ifadesi yer almaktadır (MEB, 1973).

“Öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği” teması 53 katılımcının tamamı tarafından üretilen metafor aracılığıyla en çok nitelenen ve birinci sırada yer alan mesleki değerleri ifade etmektedir. “Öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği” temasında “öğretmenlik mesleğinin profesyonellik gerektirmesi” yüklemesi öğretim üyesi, maarif müfettişi, okul yöneticisi ve öğretmen katılımcı grubu tarafından ifade edilmesine karşın veli grubunu temsil eden katılımcılar tarafından ifade edilmemiştir. Bu sonucu; mesleğin içinde bulunan uzmanlar tarafından sınıf öğretmenliği profesyonel bir meslek olarak vurgulanmasına karşın veliler tarafından profesyonel bir meslek olarak görülmediğini ve anne, baba, arkadaş gibi yüklemelerin devam ettiği söylenebilir. Amerikan Ulusal Eğitim Birliği’nin (NEA) etik ilkelerden dördüncüsü (İlke 4): “öğretmenlik mesleğinin üyeleri, görevleri ile ilgili olarak bir takım yükümlülüklerle sahiptir. Bu yükümlülükler, işgören ve işveren arasında karşılıklı saygıya ve güvene bağlı olarak paylaşılır. Bu ilkeye ilişkin yükümlülüklerini gerçekleştirirken öğretmenler uygun kanallar aracılığıyla profesyonel bir iş yapar” ve “profesyonel bir hizmet yürütmek için işveren kurul tarafından verilen yükümlülükleri kabul eder” (Strike ve Soltis, 2004). Bu etik ilkeler bağlamında öğretmenlik mesleğinin uzmanları tarafından sınıf öğretmenliğinin profesyonel bir meslek olmasına vurgu yapılmıştır.

“Öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği”ni oluşturan alt temalardan; “demokratik bir tutum sergileyebilmesi” bulgusuna benzer biçimde Amerikan Ulusal Eğitim Birliği (NEA) İlke 1’de “öğrencilerin fiziksel, zihinsel, duygusal, politik, ekonomik, sosyal, ırksal ya da dinsel özelliklerine bağlı olmaksızın tümü ile ilgilenir” ifadesiyle örtüşmektedir. “Demokratik bir tutum sergileyebilmesi” bulgusunun sınıf öğretmenlerinin mesleki bir değeri olduğu (Çelikten vd., 2005; MEB 2002-2008; Tunca, 2012; Yetim ve Göktaş, 2004) çalışmalarındaki bulgularla eşdeğer bir şekilde desteklenmiştir.

“Mesleğine karşı heyecan duyabilme ve yansıtabilme” bulgusu, sınıf öğretmenin mesleki bir değeri olarak (MEB, 2002-2008; Tunca, 2012; Yetim ve Göktaş, 2004) bu çalışmalarındaki bulgu ve açıklamalarla eşdeğerdir. Stronge vd. (2004) mesleğe bağlılık ve mesleki coşkuyu öğretmenlerin mesleki değerlere sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Campbell vd. (2004) tarafından mesleki etkililik ve mesleki gelişim temasıyla öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki değer standartlarından biri olarak yerini almıştır.

Bu araştırmanın bulgularından “iletişimde bireye saygılı olması” alt teması Amerikan Ulusal Eğitim Birliği (NEA) (İlke 1): “kanunlar tarafından gerekmedikçe ya da yetkili kurumlar tarafından istenmediği sürece öğrencilerin kişisel bilgilerini saklama haklarına saygı gösterir” ve İlke 2’de “aileleri, çocuklarının ilgi ve isteklerine ilişkin bilgilendirir ve aileden aldığı bilgileri gizli tutar” ifadeleriyle eşdeğer bir şekilde desteklenmektedir. Bu bulgu Çelikten vd. (2005)’de açıklamalarıyla da benzerlik göstermektedir. “Kurum içi ve kurum dışındaki uzmanlarla işbirliğine açık olma” bulgusu Amerikan Ulusal Eğitim Birliği (1975), MEB (2014), Örenel (2005), Tunca (2012) ve Vidovic ve Velkovski (2013)’in bulgu ve açıklamalarıyla eşdeğer bir şekilde desteklenmektedir. Holmes (2006) tarafından öğretmenlerin mesleki değerleri arasında “iletişim, işbirliği ve zorlu ortamda çalışma gibi geniş bir sosyal beceriler yelpazesi” yer almaktadır.

“Sorunlarını öğrenciye yansıtma” bulgusu Çelikten vd. (2005) “kişisel sorunlarıyla sınıfı ve okulu meşgul etmez” açıklamasıyla örtüşmektedir. “Çok yönlü düşünebilme becerisine sahip olma” bulgusu Örenel (2005), Vidovic ve Velkovski (2013), MEB’in (2002-2008) öğretmen nitelikleriyle (yeterlikleri) de eşdeğer bir şekilde örtüşmektedir. “Kişisel değerlerini (cinsiyet, inanç, duygu, dünya görüşü) sınıf ortamına taşımama” bulgusu Strike ve Soltis (2004)’in kişisel değerleri sınıf ortamında uygulamama ifadesiyle örtüşmektedir.

Katılımcılar tarafından üretilen metaforlar yoluyla ortaya konulan “öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği” temasının “unutulmayan öğretmen olması”, “ilkokul sürecinde sürekliliği gerektiren bir meslek olması”, “öğrencinin de öğretmenini sevmesi gereken bir meslek olması”, alt bulgularında “sınıf öğretmenlerinin mesleki değeri” olarak literatür taramasında bir eşleşme ya da örtüşmeye rastlanılamamıştır. Bu bağlamda bu sonuçlar literatürde yer almadığı için bu çalışmaya özgü dikkat çekici sonuçlardır. “Öğretmenlikte farklı bir alan: sınıf öğretmenliği” temasının yukarıda belirtilen alt bulgularındaki sonuçlara karşın “çocuk sevgisine sahip olması” bulgusunu konuyla ilgili literatür desteklemektedir. Örneğin; Kerschensteiner (1977) tarafından öğretmenin sahip olduğu çocuk sevgisinin önemi üzerinde durulurken Downing vd. (2000) tarafından eğitimci olabilmek için mesleki değer olarak, çocukları sevmenin gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Öğretmenler tarafından çocuk sevgisi değerinin önemsenmesinin temel gerekçesi, öğrenciyi sevmenin etkili öğretimin gerçekleşmesi (Semerci ve Semerci, 2004; Veenman, 1984) açısından gerekliliğinin görülmesi olabilir. Literatürde bu bulgu, çocukları sevmenin öğretmenlik mesleğinin birinci koşulu olduğu (Ergün ve Özdaş, 1999) tarafından vurgulanmıştır. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenler için çocukları sevmenin öğretmenlik mesleğinin bir gerekliliği olduğu (Gelbal ve Duyan, 2010) çalışmalarla desteklenmiştir. Bu bulgular, öğrenciyi sevme ve bu sevgiyi hissettirmenin, duyuşsal giriş özelliklerinin kaynağı olan sevginin (Sağlam, 2006) öğrencinin akademik başarısının artmasına katkı sağlayarak (Alacapınar, 2012; Uçar, 2010) kalıcı davranışlarının pekiştirilmesine yardımcı olduğu (Aytekin, 2000; Semerci ve Semerci, 2004) çok sayıda araştırma yoluyla yansıtılmıştır.

Katılımcıların çoğunluğu (41) tarafından üretilen metaforlarda temsil edilen “koruyucu ve güven dolu öğretmen” temasından elde edilen bulgularda sınıf öğretmenine yapılan yüklemelerde “anne-baba gibi sevgi ve şefkat, merhamet ve güven dolu olma” (Çelikten vd., 2005; Ergün ve Özdaş, 1999; Semerci ve Semerci, 2004; Veenman, 1984) “empati kurabilme yeteneği olması” (MEB, 2002-2008; Vidovic ve Velkovski, 2013); “cefakâr, vefakâr, sabırlı olma” (Çelikten vd., 2005; Tunca, 2012); olumsuz davranışları olumlu davranışa çevirebilme”, (Çelikten vd., 2005; Vidovic ve Velkovski, 2013; Yetim ve Göktaş, 2004; Yalar, 2010) bulgu ve açıklamalarıyla

örtüşürken; “öğrencinin gözünde ebeveynlerinin üstünde bir pozisyona sahip olması” bulgusu literatür tarafından desteklenmemiştir.

Katılımcıların çoğunluğu (37) tarafından üretilen metaforlarda temsil edilen “bireysel farklılıkları dikkate alan öğretmen” teması öğrencinin bireysel farklılıklarını dikkate alarak yöntem ve teknik kullanma, farklı zekâ türlerine hitap edecek şekilde öğrenci için bilgi iskelesi kurarak bilgiyi yapılandıran öğretmen (Küçüktepe Eminoğlu ve Gürültü, 2014) niteliği mesleki değer olarak yansıtılmıştır. Öğretmen tarafından, öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmasının gerekliliği (Çetin, 2001; Gordon, 2001; Senemoğlu, 2001) çalışmalarla desteklenmiştir. “Bireysel farklılıkları dikkate alan öğretmen” temasından elde edilen bulgularda sınıf öğretmenlerine yapılan yüklemelerde “bireysel farklılıklara göre öğrencileri özgür bırakarak yetiştirmeye çalışabilme”, “öğrencilerin farklılıklarına saygı duyma”, “bireysel farklılıklara göre öğrenme ortamı tasarlayabilme”, “bireysel farklılıklara göre yöntem-teknik kullanabilme”, “bireyleri bir bütün olarak (bilişsel, ahlaki ve değerler yönünden) desteklemesi ve geliştirmesi”, “bireyleri bir bütün olarak değerlendirebilme becerisine sahip olması”, “bireyleri zihinsel ve duygusal yönlerden hayata hazırlayabilme” bulguları literatürle bire bir eşleşmiştir (Campbell vd., 2004; Çelikten vd., 2005; MEB, 2002-2008 NEA, 1975; Örenel, 2005; Tunca, 2012; Veugelers ve Veddler, 2003; Vidovic ve Velkovski, 2013; Yetim ve Göktaş, 2004). Bu eşleşmenin sonucu bağlamında katılımcı grubunda yer alan eğitim paydaşları tarafından da bireysel farklılıkların sınıf ortamında dikkate alınmasının gerekliliğinin ön planda olması önemli bir bulgudur. Bu bulgunun sonucu “bireysel farklılıklara göre öğrencileri özgür bırakarak yetiştirmeye çalışabilme, öğrencilerin farklılıklarına saygı duyma, bireysel farklılıklara göre öğrenme ortamı tasarlayabilme, bireysel farklılıklara göre yöntem-teknik kullanabilme, bireyleri bir bütün olarak (bilişsel, ahlaki ve değerler yönünden) desteklemesi ve geliştirmesi, bireyleri bir bütün olarak değerlendirebilme becerisine sahip olma, bireyleri zihinsel ve duygusal yönlerden hayata hazırlayabilme” değerleri “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri”ni yansıttığı sonucu söylenebilir.

Katılımcıların çoğunluğu (34) tarafından üretilen metaforlarla temsil edilen “rehberlik yapan öğretmen” temasından elde edilen bulgularda sınıf öğretmenine yapılan yüklemelerde “öğrencilerin yaşamlarını yönlendirmeye yardımcı olma”, “öğrencilere model olabilme”, “değerlerin kazandırılmasında model olma” ve “yaşamın rehberi olması” bulguları literatürle bire bir eşleşmiştir (Çelikten vd., 2005; Çubukçu, 2012; MEB, 2002-2008; NEA, 1975; Örenel, 2005; Senemoğlu, 2001; Stronge vd., 2004; Tunca, 2012; Vidovic ve Velkovski, 2013; Yalar, 2010). Bu eşleşmenin sonucu bağlamında katılımcı grubu tarafından “sınıf öğretmeninin rehberlik yapan öğretmen” olarak nitelendirilmesi önemli bir bulgudur ve katılımcıların çoğunluğu tarafından önemsenmektedir. Bu bulgunun sonucu “öğrencilerin yaşamlarını yönlendirmeye yardımcı olma, öğrencilere model olabilme, değerlerin kazandırılmasında model olma ve yaşamın rehberi olması” alt temaları “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri”ni ifade ettiği sonucu çıkarılabilir.

Katılımcıların yarısından fazlası (29) tarafından üretilen metaforlarla temsil edilen “bilgili ve aydınlatıcı olan öğretmen” temasından elde edilen bulgularda sınıf öğretmenlerine yapılan yüklemelerde “bilgiye nasıl ulaşılacağına yardımcı olma”, “bilgiye ulaşım günlük hayatta kullanmaya yardımcı olma”, “bilgilerini güncelleyen ve geliştiren” ve “eğitim teknolojilerini takip etme ve kullanma” bulguları literatürle bire bir eşleşmiştir (Çelikten vd., 2005; Gökmenoğlu vd., 2015; MEB, 2002-2008; Tunca, 2012; Vidovic ve Velkovski, 2013; Yetim ve Göktaş, 2004). Bu eşleşmenin sonucu bağlamında katılımcı gruplar tarafından da “bilgili ve aydınlatıcı olan öğretmen” olarak nitelendirilmesi önemli bir bulgudur. Bu bulgunun sonucu bağlamında “bilgiye nasıl ulaşılacağına yardımcı olma”, “bilgiye ulaşım günlük hayatta kullanmaya yardımcı olma”, “bilgilerini güncelleyen ve geliştiren” ve “eğitim teknolojilerini takip etme ve kullanma” alt temalarının “sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri”ni temsil ettiği söylenebilir.

22 katılımcı tarafından üretilen metaforlarla temsil edilen “geleceğin güvencesi olan ve bireyleri yaşama hazırlayan öğretmen” temasından elde edilen bulgularda sınıf öğretmenine yapılan yüklemelerde “bireyi yönlendiren ve geleceğe hazırlayan toplumsal lider olma”, “bireyleri hayata hazırlama” ve “bireylerin günlük yaşamda problem çözmelerine yardımcı olma” bulguları literatürle bire bir eşleşmiştir (Goble ve Porter, 1977; National Center for Education Statistics [NCES] (Eğitim İstatistikleri için Milli Merkez), 2005; NBPTS, 2003-2004-2006; Tunca, 2012; Vidovic ve Velkovski, 2013). Bu eşleşmenin sonucu bağlamında katılımcı grupları tarafından “geleceğin güvencesi olan ve bireyleri yaşama hazırlayan öğretmen” olarak nitelendirilmesi önemli

bir bulgudur ve sınıf öğretmenlerinin mesleki bir değeridir. Bu bulgunun sonucu bağlamında “bireyi yönlendiren ve geleceğe hazırlayan toplumsal lider olma, bireyleri hayata hazırlama, bireylerin günlük yaşamda problem çözmelerine yardımcı olma” alt temaları “sınıf öğretmenin mesleki değerleri”ni ifade ettiği sonucu söylenebilir. Çünkü, ilkokulun ilk yılları, çocuğun yetişkin yaşamına hazırlanmasına temel oluşturmakta, bu bağlamda ilgili dönemde kazanılan bilgi ve beceriler eğitim basamaklarında kazandırılacak bilgi ve beceriler için alt yapı niteliği taşımaktadır (Gürkan, 1993; Senemoğlu, 2001). Bu durumda, yarının büyüklerinin nitelikleri, büyük ölçüde o günün sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu değerlerden etkilendiği söylenebilir (Senemoğlu, 2001). Bu bağlamda yarının büyükleri olan çocukların sahip olacakları nitelikler, büyük ölçüde sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu değerlerin bir yansıması olacağı söylenebilir. Sınıf öğretmenliği, diğer tüm öğretmenlik alanları içerisinde özel bir konuma sahiptir.

17 katılımcı tarafından üretilen metaforlarla temsil edilen “sanatsal becerileri kuvvetli olan öğretmen” temasından elde edilen bulgularda sınıf öğretmenlerine yapılan yüklemelerde “tiyatral becerisi kuvvetli olma” ve “yaratıcılık” bulguları literatürle bire bir eşleşmiştir (NBPTS, 2003-2004-2006; NCEs, 2005; Tunca, 2012; Vidovic ve Velkovski, 2013; MEB, 2002-2008). Bu eşleşmenin sonucu olarak katılımcı grubunda yer alan sınıf öğretmenliği alanında uzman olan katılımcılar tarafından “tiyatral becerisi kuvvetli olma” ve “yaratıcılık” alt temaları “sınıf öğretmenin mesleki değerleri”ni ifade ettiği sonucu çıkarılabilir. Ve sınıf öğretmenin sanatsal yönü sınıf öğretmenliği alanında uzman olan katılımcılar tarafından nitelendirilirken, veliler tarafından öğretmenin bilgi yönü ifade edilirken sanat yönü ifade edilmemiştir. Bu bulguya göre velilerin sınıf öğretmenin sanatsal yönüne önem vermedikleri sonucu çıkarılabilir.

Sadece 8 katılımcı tarafından üretilen metaforlarla temsil edilen “zor bir meslek alanı: sınıf öğretmenliği” bulgusu öğretim üyesi katılımcı grubunun çoğunluğu tarafından (7) ve sadece maarif müfettişleri katılımcı grubundan bir (1) katılımcı tarafından ulaşılması sonucu bu çalışmaya özgü ve dikkat çekici sonuçtur. “Zor bir meslek alanı: sınıf öğretmenliği” temasından elde edilen bulgularda sınıf öğretmenlerine yapılan yüklemelerde “mesleği yapabilme koşullarının zor ve farklı olması, uygulanan yanlış eğitim politikalarıyla öğretmenlik mesleğinin değerinin azalması, meslekteki etik değerlerin (mesleki standartlar) ortaya konulmamış olması ve çalışma koşullarından kaynaklanan mobbinge maruz kalması” bulguları literatürdeki bulgu ve açıklamalarla benzerlik göstermektedir (Aksoy, 1999; Gözütok, 1999; Dillon ve Maguire, 2011; Eğitim-Bir-Sen 2013; Tunca, 2012). Eğitim Bir-Sen (2004, 2008) tarafından Türkiye genelinde 9.790 öğretmenle yaptığı çalışmada öğretmenlerin toplum ve yönetim kademesinde saygınlık konusunda oldukça karamsar oldukları ve özellikle MEB’in öğretmene yeterince değer vermediğini düşünen öğretmenlerin yüzdesi (%90,7) oldukça yüksektir. Benzer şekilde, öğretmenlik mesleğinin saygınlığına karşılık gelen toplumsal görüşün hissedilir derecede değişiklik göstermeye başladığı vurgulanmıştır. Bu çalışmalarda benzerlik ve eşleşmelerin sonucu bağlamında katılımcı grupları tarafından özelde sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri yerine sınıf öğretmenlerinin çalışma koşulları ve mesleğin zorluklarının nitelendirilmesi de önemli bir bulgudur. Bu bulguya göre sınıf öğretmenliği mesleğinin zorlukları ve öğretmenlikte farklı bir alan olan sınıf öğretmenliğinin çok yönlü olması, disiplinler arası bir bütünleştirmeyi de gerektirmesi bağlamında sınıf öğretmenliğinin mesleki değerlerinin oluşumunda bir işleve sahip olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Aksoy, N. (1999). Educators' beliefs about ethical dilemmas in teaching: a research study among elementary school teachers in Turkey. *American Association of Behavioral and Social Sciences*, 2.
- Alacapınar, F. G. (2012). İlköğretim okulu öğrencileri okullarında hangi durumları problem olarak algılamakta ve bunlara nasıl çözümler önermektedirler? *İlköğretim Online*, 11(1), 195-200.
- Altun, T., & Camadan, F. (2013). Rehber öğretmenlerin rehber öğretmen (psikolojik danışman) kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2(3), 883-918.
- Altunay, E., & Yalçınkaya, M. (2011). Öğretmen adaylarının bilgi toplumunda değerlere ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(1), 5-28.
- Arnett, R. C. (1999). Metaphorical guidance: Administration as building and renovation. *Journal of Educational Administration*, 37(1), 80-89.
- Association of American Educators [AAE]. (2015). The Association of American Educators code of ethics for educators. www.aateachers.org, (Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2015).
- Aydın, E., & Sulak, S. E. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının "değer" kavramına yönelik metafor algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, ISSN 1308-7177, Cilt/Volume: 4, 2015-4, Sayı/Issue: 2, Aralık/December 2015. Doi: 10.14686/buefad.v4i2.5000148420482-500.
- Aytekin, H. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Balcı, F. A., & Yanpar Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin "değer" kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 81-90.
- Billington, R. (1997). *Felsefeyi yaşamak, ahlak düşüncesine giriş* (A. Yıldırım, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Canpolat, E., Kaya, M., & Küçüktağ, İ. (2010). Öğretmen adaylarının değer algısı. *9. Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, 1123-1126.
- Camadan, F., & Kahveci, G. (2013). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin rehber öğretmene (psikolojik danışman) ilişkin algılarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1371-1392.
- Campbell, J., Kyriakides, L., Muijs, D., & Robinson, W. (2004). *Assessing teacher effectiveness: Developing a differentiated model*. London: Routledge Falmer.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Coşkun, Y., & Yıldırım, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin değer düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 311-328.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), (207-237).
- Çetin, Ş. (2001). İdeal öğretmen üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 149, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/149/cetin.htm> (Erişim Tarihi: 18 Haziran 2015).
- Çokan, E. S. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin öğretim etiğine yönelik algılarının sınıf içerisinde karşılaştıkları sorunlu davranışları gidermeye yönelik kullandıkları stratejilere yansımaları (Balıkesir örneği)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Çubukçu, Z., Eker Ö., Demet, Ç. N., Satı, D., & Yazlık Şeker, Ü. (2012). Yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli gözünde öğretmenin sahip olması gereken değerler. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 25-37.
- Dale, T. (1994). Value Education in American Secondar School. *Kutztown University Educational Conference*, US.
- Dillon, J., & Maguire, M. (2011). Developing as a student teacher. In J. Dillon ve M. Maguire (Ed.), *Becoming a teacher: Issues in secondary education* (pp. 3-11). New York: Open University Press.

- Eğitim Bir Sen (2004). *Öğretmen sorunları araştırması*. Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Eğitim Bir Sen (2008). *Öğretmenlerin meslek memnuniyeti araştırması*. Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Eğitim Bir Sen (2013). Türkiye’de ve dünyada öğretmenlik: Retorik ve Pratik. Eğitim-Bir-Sen Yayınları 54,10.
- Ekiz, D., & Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının belirlenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2).
- Ergün, M., & Özdaş, A. (1999). Okul gözlemi ve uygulama çalışmalarının öğretmen adayları üzerindeki etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 115-119.
- Erkuş, A. (2011). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık A.Ş.
- Gelbal, S., Duyan, V. (2010). İlköğretim Öğretmenlerinin çocuk sevme durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 127-137.
- Gür, H. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği ile ilgili metaforları: Kosova örneği, *e-Journal of New World Sciences Academy (NWSA)*, 7(3), 885-897.
- Gürkan, T. (1993). *İlkokul öğretmenlerinin öğretmenlik tutumları ile benlik kavramları arasındaki ilişki*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Goble, N. M., & Porter, J. F. (1977). *The changing role of the teacher*. United Nations Educational Scientific and Cultural Organization, France.
- Gordon, T. (2001). *Etkili öğretmenlik eğitimi* (11. Baskı). (E. Aksay, Çev.). İstanbul: Sistem Yayınları.
- Gökmenoğlu, T., Beyazova, G., & Kılıçoğlu, A. (2015). Mesleki gelişim: Öğrenen olarak öğretmen eğitimcileri. *İlköğretim Online*, 14(2), 574-592, <http://ilkogretim-online.org.tr> (Erişim Tarihi: 16 Haziran 2015).
- Gözütok, F. D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32, 83-99.
- Holmes, E. (2006). *FAQs for NQTs: Practical advice and workable solutions for newly qualified teachers*. New York: Taylor & Francis Group.
- Inbar, D. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38(1), 77-92.
- Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium [INTASC]. (1992). [http://www.ccsso.org/resources/programs/interstate_teacher_assessment_consortium_\(intasc\).html](http://www.ccsso.org/resources/programs/interstate_teacher_assessment_consortium_(intasc).html), (Erişim Tarihi: 10 Mart 2014).
- Işıktaş, S. (2015). Öğretmen adaylarının iyi öğretmen olma ile ilgili görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(4), 119-131.
- Kerschensteiner, G. (1977). *Karakter kavramı ve terbiyesi*. (F. Kanad, Çev.). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Küçüktepe, S. E., & Gürültü, E. (2014). Öğretmenlerin “yapılandırmacı öğretmen” kavramına ilişkin algılarına yönelik metafor çalışması örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 282-305.
- Koç, E. S. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-72.
- Kövecses, Z. (2002). *Metahpor: A practical introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (G. Y. Demir, Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Johnson, M. (1987). *The body in the mind: The bodily basis of meaning, imagination, and reason*. Chicago: University of Chicago Press.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu, 24/6/1973 Sayı: 14574 Resmî Gazete.
- MEB. (2002). *Öğretmen yeterlilikleri, öğretmen yetiştirme ve eğitimi genel müdürlüğü*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2008). *Öğretmen yeterlilikleri: öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlilikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Morgan G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor* (G. Bulut, Çev.). İstanbul: BZD Yayıncılık.
- National Board for Professional Teaching Standart [NBPTS]. (2003). Q & A: *Questions and answers for teachers about national board certification*. Virginia, National Board for Professional Teaching Standards, Arlington, VA: 21.
- NBPTS. (2004) *State and local incentives for certification*. <http://www.nbpts.org/about/state.cfm>, (Erişim tarihi: 13 Aralık 2014).
- NBPTS. (2006). *National board certification as professional development: What are teachers learning?* An Empirical Investigation of the Learning Outcomes from the National Board for Professional Teaching Standards' Certification Process. <http://www.nbpts.org/about/state.cfm>, (Erişim tarihi: 13 Aralık 2014).
- National Council for Accreditation of Teacher Education [NCATE]. (2006). Council for the accreditation of educator preparation, <http://www.ncate.org> (Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2015).
- National Center for Education Statistics [NCES]. (2005). *Schools and staffing survey (SASS) and teacher follow-up survey (TFS)*. Washington, DC: U.S. Department of Education.
- National Education Association [NEA] (1975). *Code of Ethics*. <http://www.nea.org/home/30442.htm> (Erişim Tarihi: 11 Mayıs 2015).
- Obuz, P. (2009). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ocak, G., & Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 294-310.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarına göre ortaöğretim öğretmenlerini temsil eden metaforlar, *Milli Eğitim Dergisi*, 38(182), 36-56.
- Oğuz, E. (2012). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitimi ile ilgili görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (KUYEB), Değerler Eğitimi Sempozyumu Ek Özel Sayısı*, 12(2), 1309-1325.
- Onatır, M. (2008). *Öğretmenlerde özgecilik ile değer tercihleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Orhan, A. (2013). *Hayat bilgisi dersi programının karakter eğitimi açısından öğretmen ve öğrenci perspektiflerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Örenel, S. (2005). *Öğretmenlerin mesleki etik ilkeleri kapsamındaki davranışlarının ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin algılarıyla değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özbek, O. (2003). *Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özcan, M. (2011). *Bilgi çağında öğretmen eğitimi, nitelikleri ve gücü: Bir reform önerisi*. Ankara: Türk Eğitim Derneği, Yayın No: 11687.
- Pektaş, M., & Kıldan, A. O. (2009). Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının “öğretmen” kavramı ile ilgili geliştirdikleri metaforların karşılaştırılması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 271-287.
- Pelit, E., & Güçer, E. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ve öğretmenleri etik dışı davranışa yönelten faktörlere ilişkin algılamaları. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 95-119.
- Pratte, R. (1981). Metaphorical models and curriculum theory. *Curriculum Inquiry*, 11(4), 307-320.
- Ryan, K., & Bohlin, K. (1999). *Building Character in Schools*. California: Jossey-Bass Inc.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 135-155.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., & Saban A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram v Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 6(2), 461-522.

- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 55, 459-496.
- Sağlam, M. (2006). *Özel öğretim yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Semerci, N., & Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 137-146.
- Senemoğlu, N. (2001). Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişidir. *MPM Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, 7(81), 12-14. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/yayin.html>, (Erişim Tarihi: 20.05.2015).
- Shuell, T. J. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into Practice*, 29(2), 102-108.
- Steen, G. J. (2007). *Finding metaphor in grammar and usage*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Sticht, T. G. (1993). Educational uses of metaphor, In A. Ortony (Ed.), *Metaphor and Thought*, (pp. 621-632), Cambridge: Cambridge University Press.
- Stronge, J. H., Tucker, P. D., & Hindman, J. L. (2004). *Handbook for qualities of effective teachers*. Virginia: ASCD Publications.
- Strike, K. A., & Soltis, J. F. (2004). *The ethics of teaching*. New York: Columbia University.
- Şahin, D. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının toplumsal değer tercihleri: Gazi üniversitesi, Gazi eğitim fakültesi örneği. 9. *Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*, 545-548.
- Şişman, M. (2005). *Öğretmenliğe giriş* (8. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- TDK [Türk Dil Kurumu]. (2011). *Büyük Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayını. <http://tdkterim.gov.tr/bts> (Erişim tarihi: 12 Nisan 2015).
- Trilling, B., & Fadel, C. (2007). *21st century skills: Learning for life in our times*. U.S.A: Jossey-Bass Publishing.
- Tunca, N. (2012). *İlköğretim öğretmenleri için mesleki değerler ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğretmenlerinin mesleki değerlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Uçar, R. (2010). DKAB öğretmenlerinin öğrencilerini motive etme durumlarına ilişkin öğretmen ve öğrenci algıları. *İ. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 225-248.
- UNESCO. (2006). *Teachers and Educational Quality: Monitoring Global Needs For 2015*. Montreal: UNESCO Institute for Statistics.
- UNESCO. (2012). *Unesco Strategy on Teachers (2012-2015)*. <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002177/217775e.pdf> (Erişim Tarihi: __18 Nisan 2014).
- Uslu, M. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin kariyer değerlerinin belirlenmesi (Sarıyer İlçesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Veenman, S. (1984). Perceived problems of beginning teachers. *Review of Educational Research*, 54(2), 143-178.
- Veugelers, W., & Vedder, P. (2003). Values in teaching. *Teachers and teaching: Theory and Practice*, 9, 377-389.
- Vidovic, V. V., & Velkovski, Z. (Eds.) (2013). *Teaching professional for 21st century: advancing teacher professionalism for inclusive, quality and relevant education-ATEPIE*. Belgrade: Centre for Education Policy Svetozara Markovica 22/20.
- Woon, J., & Ho, Y. (2005). Metaphorical construction of self in teachers’ narratives. *Language and Education*, 19(5), 359-379.
- Yalar, T. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler programında değerler eğitiminin mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme*. Yayınlanmamış doktora tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Yazar, T. (2012). Öğretmen adaylarının değerler hakkındaki görüşleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2(1), 61-68.
- Yetim, A. A., & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.

- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları, No:76.
- Yıldırım, K. (2009). Türk sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin deneyimleri: Fenemolojik bir yaklaşım. *Eurasian Journal of Educational Research*, 35, 165-184.
- Yılmaz, F., Göçen, S., & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 9(1), 151-164.
- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.
- Zanotto, M. S., Cameron, L., Cavalcanti, M. C. (2008). *Confronting metaphor in use: An Applied linguistic approach*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.